

Rapport

Årsrapport 2010

Barne-, ungdoms- og familieetaten

Forord

Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) skal levere tjenester i tråd med samfunnsoppdraget vårt, fastsatt av regjering og Storting. Det årlige oppdraget for Bufetats virksomhet gis av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

I oppdraget for 2010 videreføres styringssignaler fra tidligere år om å videreutvikle tjenestene i tråd med forvaltningsreformen fra 2003 og etableringen av Bufetat. Etaten skal levere «gode faglige og økonomiske resultater innenfor sine ansvarsområder».

For 2010 ble følgende hovedprioriteringer lagt til grunn for Bufetats arbeid:

- Bufdir skal gjennomføre et program for felles god praksis på barnevernsområdet. Programmet skal bidra til at direktoratet når målet om budsjettbalanse i 2010, og skal også bidra til økt faglig måloppnåelse, herunder særlig likeverdig tilbud for hele landet.
- Bufdir skal prioritere samhandling og samarbeid med kommunene.
- Bufdir skal i størst mulig grad benytte offentlig drevne tiltak, dernest ideelle. Det er et mål å redusere bruken av kommersielt drevne barneverntiltak.
- Bufdir skal sikre et likeverdig familieverntilbud og prioritere saker hvor barn er involvert.
- Bufdir skal prioritere arbeidet med innføringen av lov om kommunale krisesentertilbud (Krisesenterlova) og tilskuddsordningene i overgangsåret 2010.

Bufetat har arbeidet målrettet med hovedprioriteringene. Arbeidet med Program 2010 har vært målrettet for å oppnå god praksis innenfor vedtatte budsjetttrammer for etaten. Alle ansatte har gjennom sitt arbeid bidratt til å nå målene. I tillegg til å arbeide med valg av tiltak, har etaten for første gang siden barnevernreformen ble vedtatt av Stortinget i 2003 oppnådd budsjettbalanse. Arbeidet med å effektivisere etaten har gitt resultater, og etaten har gjennom de siste årene økt produktiviteten sammenlignet med andre statlige virksomheter (Frischsenteret 2010).

Per 31.12.2010 var det 4954 barn med tiltak. Dette er en økning på 11 prosent fra 2009, hvor antallet barn per 31.12.2009 var 4462. Antallet personer under 19 år som mottar et tilbud fra Bufetat har steget med 10 prosentpoeng fra 2008 til 2010 relativt til befolkningsøkningen. Arbeidet for at flere barn og unge skal få alternative tilbud til institusjon der det er hensiktsmessig fortsetter. I 2010 var det 4,9 prosent færre oppholdsdager på private og statlige institusjoner. Den største nedgangen (7,2 prosent) er hos de private institusjonsaktørene.

For å få mer kunnskap om tjenestene er det i 2010 gjennomført en omfattende brukerundersøkelse blant alle som bor på institusjoner i Norge. Resultatene fra denne rapporten vil være viktig i det videre arbeidet med en brukerstrategi og kvalitetsutviklingsprogrammet for etaten. Det er også gjennomført systematiske kommuneundersøkelser i tre av fem regioner. Dette arbeidet vil videreføres og utvides i 2011. Resultatene har dannet grunnlag for dialogkonferanser lokalt og for å konkretisere lokale forbedringstiltak.

Arbeidet med kunnskapsbaserte tjenester som PMTO (Parent Management Training Oregon) fortsetter. Om lag 1600 familier fikk PMTO-behandling i 2010 gjennom barnevern eller psykisk helsevern. PMTO-aktiviteten i Bufetat økte med omtrent 20 prosent fra 2009 til 2010.

Om lag 40.000 par fikk hjelp fra familievern i 2010. Det er også gjennomført brukerundersøkelser blant disse. Klientene er gjennomgående fornøyde med tjenesten. Samtidig er det fortsatt ulik ventetid på meklinger. Om lag en fjerdedel må vente mer enn tre uker fra meldt behov til første konsultasjon. Også for terapi og rådgivning varierer kapasiteten. Samtidig er det en utvikling i retning mot at langt flere skilsmisser havner i rettssystemet. For å få til flere avtaleløsninger uten bruk av domstolene, har Bufdir sammen med BLD hatt flere møter med Domstolsadministrasjonen.

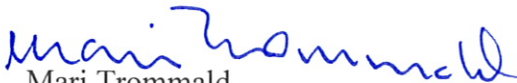
Det er stor variasjon i antallet enslige mindreårige asylsøkere som kommer til Norge. I 2010 var det 177 enslige mindreårige asylsøkere under 15 år som kom til Norge. I 2009 var antallet 263. Store svingninger i antallet gjør det viktig å dimensjonere det statlige tilbudet riktig. For at Bufetat skal ha et sikkerhetsnett dersom ankomstene igjen skulle overstige statlig kapasitet, sikres dette nå gjennom rammeavtaler for kjøp av godkjente plasser.

Per 31.12.2010 hadde Bufetat ca 5300 medarbeidere, som er den viktigste ressursen i etaten. I 2010 ble etatens lederutviklingsprogram sluttført. I underkant av 500 av etatens ledere har deltatt. Arbeidet for å øke kompetansen til medarbeidere for å redusere trusler, vold og skader har vært fokusområdet i arbeidsmiljøutvalgene. Kartlegging av kompetansebehov for å bedre kvalitet i tilbudene vil videreføres i 2011.

I tillegg til å følge opp tjenestetilbudet i de fem regionene har direktoratet forvaltet tilskuddsmidler på en rekke områder for å fremme barn og unges oppvekstvilkår. Det ble tildelt tilskudd til krisesentre, incestsentre og oppfølging av andre voldsforebyggende tiltak for over 300 millioner kroner.

I løpet av 2010 har det vært en økt bruk av hjelpetiltak i hjemmet, flere familier har fått hjelp, barn og unge en tryggere og bedre hverdag og mange har blitt foreldre gjennom adopsjon. Vi har levert barnevern og familievern for pengene vi har fått fra Stortinget. Selv om mange er fornøyd med tilbudet de får fra Bufetat, viser kommuneundersøkelsene, brukerundersøkelsen og tilbakemeldinger fra tilsynsmyndigheter at det er utfordringer i mange deler av tilbudet og at det er behov for en kvalitetsforbedring. Ønsket om å bli bedre og skape vekst og utvikling for barn, unge og familier gjør at vi må fortsette det gode arbeidet. Etaten skal levere et godt og likeverdig tilbud.

I 2011 skal vi først og fremst fokusere på kvalitet i tilbudet. Bufetat vil gjennomføre konferanser i løpet av våren hvor sentrale temaer knyttet til kvalitet i institusjonstilbudet og andre deler av tilbudet vil bli drøftet internt, med kommuner og med andre relevante eksterne samarbeidspartnere. Bufetat har ansvar for innholdet i egne tiltak, men kan bare lykkes dersom tilbudet er godt samordnet og tilpasset det kommunale barnevernet og tilgrensende tjenester fra helsevesenet. Også 2011 vil innebære drøftinger, forandringer og omstillinger i etaten. Målet er at tilbudet fra Bufetat alltid skal bli bedre.

Mari Trommald
Februar 2011

Innholdsfortegnelse

1.1	INNLEDNING OG LESERVEILEDNING	5
2.	GODE FAGLIGE OG ØKONOMISKE RESULTATER INNENFOR BUFETAT SINE ANSVARSOMRÅDER.....	6
2.1	DET STATLIGE BARNEVERNET.....	6
2.1.1	<i>Faglige resultater – Likeverdig tilbud.....</i>	6
2.1.2	<i>Faglige resultater – Kvalitet .....</i>	8
2.1.3	<i>Faglige resultater – Samarbeid.....</i>	17
2.1.4	<i>Økonomiske resultater - Utgiftsutvikling.....</i>	18
2.1.5	<i>Produktivitet i det statlige barnevernet.....</i>	19
2.1.6	<i>Dagpris i statlige og private institusjoner.....</i>	19
2.2	FAMILIEVERN	20
2.2.1	<i>Faglige resultater – Likeverdig tilbud.....</i>	20
2.2.2	<i>Faglige resultater – Kvalitet .....</i>	21
2.2.3	<i>Faglige resultater – Brukermedvirkning.....</i>	24
2.2.4	<i>Økonomiske resultater - Utgiftsutvikling.....</i>	24
2.2.5	<i>Produktivitet og overordnede trekk i familievernet.....</i>	25
2.3	ENSLIGE MINDREÅRIGE ASYLSØKERE OG FLYKTNINGER.....	25
2.3.1	<i>Faglige resultat – Likeverdig tilbud.....</i>	25
2.3.2	<i>Faglige resultater – Kvalitet .....</i>	26
2.3.3	<i>Faglige resultater – Samarbeid.....</i>	27
2.3.4	<i>Økonomiske resultater – Utgiftsutvikling.....</i>	27
2.4	PERSONAL/HR.....	29
2.5	FORKLARINGER TIL STATSREGNSKAPET.....	29
3.	RAPPORTERING.....	35
3.1	BUFDIR	35
3.2	BARNEVERN	37
3.2.1.1	<i>Statlige tiltak skal ha høy kvalitet og være effektive .....</i>	40
3.2.1.2	<i>Et likeverdig, differensiert og tilstrekkelig tilbud.....</i>	43
3.2.1.3	<i>Fosterhjem som plasseringstiltak etter barnevernloven.....</i>	43
3.2.1.4	<i>Tiltak etter barnevernloven for ungdom over 18 år.....</i>	43
3.2.1.5	<i>God oppfølging av skoletilbud for barn i barneverninstitusjoner, fosterhjem og omsorgssentre</i> <i>43</i>	43
3.2.1.6	<i>Lokale løsninger og tilbud som alternativ til plassering utenfor hjemmet .....</i>	44
3.2.1.7	<i>Implementering av Program for foreldreveiledning over hele landet.....</i>	44
3.2.1.8	<i>Sentre for foreldre og barn .....</i>	45
3.3	ENSLIGE MINDREÅRIGE ASYLSØKERE OG DERES OMSORGSTILBUD	45
3.4	FAMILIEVERN	45
3.5	MEKLING.....	47
3.5.1.1	<i>Flere avtaleløsninger mellom foreldre uten bruk av domstolene .....</i>	47
3.5.1.2	<i>Tilbud om samlivskurs / "Hva med oss?" .....</i>	47
3.6	ADOPSJON.....	47
3.6.1.1	<i>Saksbehandlingen skal være effektiv, ha høy kvalitet og sikre likebehandling .....</i>	48
3.6.1.2	<i>Effektivt tilsyn og oppfølging av adopsjonsformidlerne skal sikre at norsk og internasjonal regelverk blir fulgt .....</i>	48
3.7	UNGDOMSARBEID	49
3.7.1.1	<i>EU-programmet Aktiv Ungdom.....</i>	49
3.7.1.2	<i>Barn og ungdom deltar og engasjerer seg aktivt i frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner</i> <i>50</i>	49
3.7.1.3	<i>Bidra til å ivareta barn og ungdoms rettigheter og interesser på informasjons- og medieområdet .....</i>	51
3.8	VOLD OG OVERGREP	51
3.9	TILSKUDD- OG ERSTATNINGSFORVALTNING	53
3.10	OPPGAVER FRA HELSEDIREKTORATET.....	54
3.11	ADMINISTRATIVE FORHOLD.....	55

1.1 Innledning og leserveiledning

Vi viser til Tildelingsbrev og Tillegg til tildelingsbrev nr. 1 og 2 fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) for 2010.

Årsrapporten består av to deler. I del 1 vurderer Bufetat sin måloppnåelse innen områdene barnevern, familievern og enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger. Det gjøres under overskriftene *Faglige resultater*: Likeverdig tilbud, Kvalitet, Samarbeid og *Økonomiske resultater*: Utgiftsutvikling. I del 2, som følger strukturen i tildelingsbrevet, og kvitterer Bufetat ut rapporteringskravene fra BLD. Mange av rapporteringskravene omtales i del 1 under avsnittene om faglige resultater.

Store deler av økonomiforklaringene, som i tidligere årsrapporter har blitt omtalt, er nå flyttet til Vedlegg 2 - Utgiftsforklaringer.

Årsrapporten har følgende vedlegg:

1. Økonomi
2. Utgiftsforklaringer
3. Aktivitet/statistikk
4. Enslige mindreårige asylsøkere
5. EUs ungdomsprogram
6. Tiltak i Handlingsplanen mot tvangsekteskap
7. Tiltak i Handlingsplanen mot kjønnslemlestelse
8. Menneskehandel
9. RVTSS sør (kopi årsrapport)
10. Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2008-2011
11. Adopsjon
12. Kapittel 847 – Oppgaver fra Helsedirektoratet

2. Gode faglige og økonomiske resultater innenfor Bufetat sine ansvarsområder

2.1 Det statlige barnevernet

2.1.1 Faglige resultater – Likeverdig tilbud

Delmål: "Et likeverdig, differensiert og tilstrekkelig tilbud"

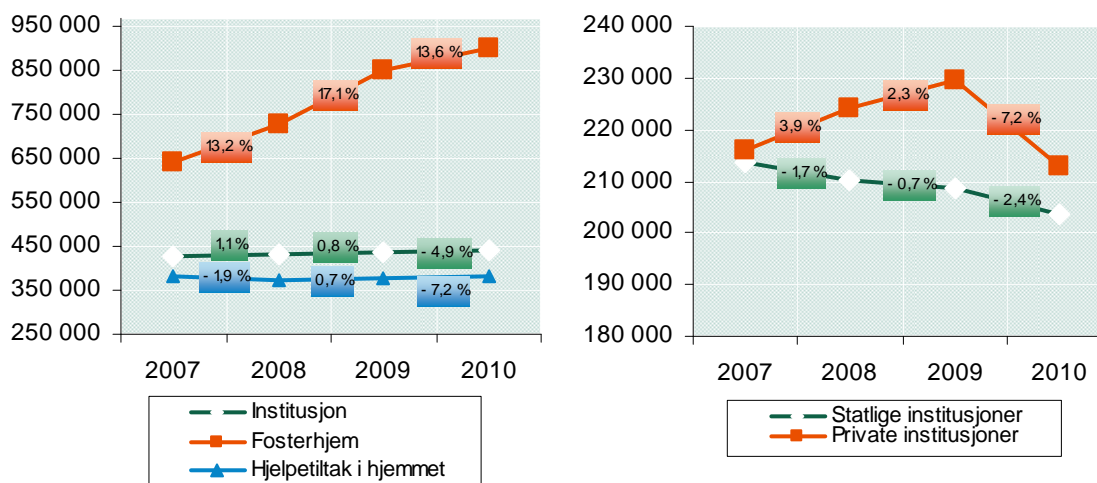
I målet faglige resultater, likeverdig tilbud, legger vi at tiltaksutviklingen skal føre til mindre variasjon i tjenestetilbudet, både innad i og mellom regioner. Først gir dette avsnittet en oversikt over den samlede aktivitetsutviklingen. Deretter kommer en oversikt over utviklingen i antall barn med tiltak 31.12 pr. 1 000 innbyggere pr. region. Dette gir et godt bilde på hvorvidt regionene gir et likeverdig tilbud.

Tabell 2-1 og Figur 2-1 viser henholdsvis utviklingen i antall barn med tiltak og antall oppholdsdager¹. Fosterhjem med statlig forsterkning er inkludert i alle oversiktene over fosterhjem i dette kapitlet.

Tabell 2-1 Antall barn med tiltak 31.12. 2008-2010.

	2008	2009	2010	Endring i prosent	
				08-09	09-10
Institusjon	1 200	1 173	1 097	-2,3	-6,5
Fosterhjem	2 106	2 375	2 761	12,8	16,3
Hjelpetiltak i hjemmet	1 050	914	1 096	-13,0	19,9
Totalt	4 356	4 462	4 954	2,4	11,0

Figur 2-1 Aktivitetsutvikling - Til venstre vises utviklingen i antall oppholdsdager i institusjon, fosterhjem og hjelpetiltak i hjemmet. Til høyre vises utviklingen i antall oppholdsdager i statlige og private institusjoner. 2008-2010.

Samlet sett er det 5,1 prosent flere oppholdsdager i 2010 enn i 2009, og hele aktivitetsveksten kommer i fosterhjem med statlig forsterkning.

¹ Merk at det er tidsseriebrudd i aktivitetsdataene som følge av overtakelsen av andrelinjetjenesten i Trondheim kommune 1. juli 2008

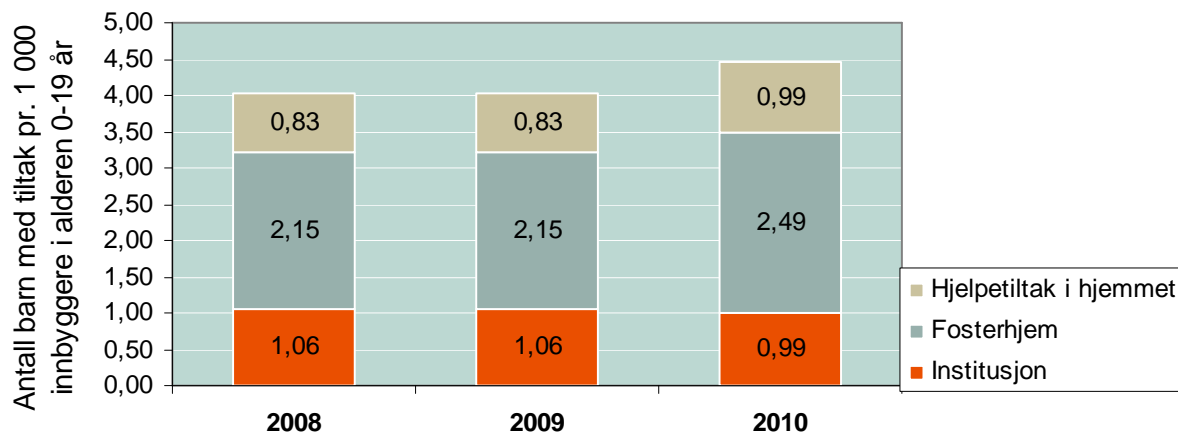
Styringsparameteren knyttet til aktivitetsutvikling er prosentvis nedgang i oppholdsdager i institusjon sammenlignet med 2009. Alle regioner, unntatt Region Midt-Norge (+ 0,7 prosent), når målet om prosentvis nedgang i antall oppholdsdager i institusjon. Nedgangen kommer fortrinnsvis i private institusjoner. Særlig er nedgangen i bruk av private institusjoner kraftig i Region nord - på hele 37 prosent sammenlignet med 2009. Det er fortsatt flere oppholdsdager i private institusjoner enn i statlige. En hovedårsak til dette er at de private institusjonene har tilbud til målgrupper det ikke finnes et tilstrekkelig statlig tilbud til, for eksempel unge rusavhengige.

Nedgangen i institusjonsaktiviteten reflekteres i høyere fosterhjemsaktivitet. Særlig er det økning i antall oppholdsdager i fosterhjem med statlig forsterkning. Når det gjelder hjelpetiltak i hjemmet,² er det flere barn som mottar tiltak den siste dagen i 2010, men det er færre oppholdsdager i perioden.

Dekningsgrader

Målet om et likeverdig tilbud kan presiseres som at tjenesteproduksjonen skal stå i forhold til barnebefolkningen i hele landet. Styringsparameteren presiserer dette som "Antall oppholdsdager pr. 1 000 innbyggere i alderen 0-19 år", men utdyper ikke nærmere. Her presenteres derfor utviklingen over tid og forskjellene mellom regionene i to ulike figurer. Figur 2-2 viser utviklingen i antall barn med tiltak den siste dagen i året pr. 1 000 innbyggere i alderen 0-19 år for perioden 2008-2010.

Figur 2-2 Dekningsgrader - antall barn med tiltak fra Bufetat 31.12 pr. 1 000 innbyggere i alderen 0-19 år for årene 2008-2010 fordelt på institusjon, fosterhjem og hjelpetiltak i hjemmet.

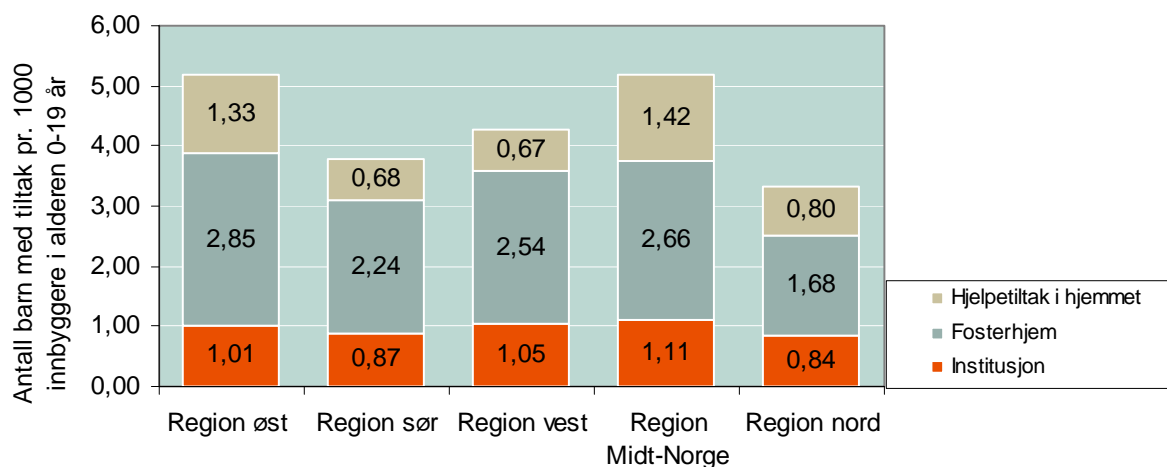
Relativt til barnebefolkningen øker antallet som mottar tilbud fra Bufetat med over ti prosentpoeng fra 2008 til 2010. Hele denne økningen kommer i form av at flere bor i fosterhjem. Andelen som mottar hjelpetiltak i hjemmet er stabil - her skjuler figuren en dreining mot mer virkningsfulle hjelpetiltak i hjemmet, mens andelen av barnebefolkningen i institusjon reduseres.

² Bofellesskap for enslige mindreårige asylsøkere er manuelt trukket fra antall oppholdsdager i hjelpetiltak i hjemmet for Region øst og for Region Midt-Norge. Tilsvarende er ikke gjort i de øvrige regionene. Det er derfor en viss risiko for at antall barn pr. dato i hjelpetiltak i hjemmet er for høyt. Det gjøres nå endringer i fagsystemet for å kunne trekke ut denne aktiviteten

Figur 2-3 sammenligner dekningsgraden i regionene i 2010.

Figur 2-3 Dekningsgrader - antall barn med tiltak 31.12 pr. 1 000 innbyggere i alderen 0-19 år i hver region i 2010.

Sammenligningen mellom regionene viser at det fortsatt er store forskjeller når det gjelder hvor mange barn som mottar tiltak pr. 1 000 innbyggere i alderen 0-19 år. I Region øst og Region Midt-Norge er andelen som mottar hjelpetiltak i hjemmet høyere enn i de andre regionene. Andelen av barnebefolkningen som bor i fosterhjem er lavere i Region sør og Region nord enn i resten av landet. Som i tidligere år, mottar en lavere andel av barnebefolkningen tiltak fra Bufetat i Region nord enn i resten av landet.

Selv om det fortsatt er forholdsvis store regionale forskjeller, har forskjellene minsket de siste tre årene, særlig når det gjelder bruken av fosterhjem og hjelpetiltak som MST og PMTO. Region øst og Region vest har redusert dekningsgraden på institusjon slik at de nå ligger nærmere de andre regionene. Region Midt-Norge trekker imidlertid i motsatt retning med en økt institusjonsbruk relativt til barnebefolkningen.

Inntak og tiltaksvalg

Inntak og tiltaksvalg har vært ett av fokusområdene i Program for økonomisk balanse og god faglig praksis i det statlige barnevernet (Program 2010). Et av hovedtiltakene har vært å utarbeide et mandat og retningslinjer for fagteamenes arbeid i Bufetat. Retningslinjene skal gi kvalitetssikring av fagteamenes arbeid, likeverdige tilbud fra statlig barnevern og forutsigbarhet overfor brukere, kommuner og andre samarbeidspartnere. Retningslinjene skal evalueres i 2011 på bakgrunn av erfaringer og dialog med kommunal barneverntjeneste.

2.1.2 Faglige resultater – Kvalitet

Delmål: "Statlige tiltak skal ha høy kvalitet og være effektive"

I målet om kvalitet ligger at Bufetat skal tilby tjenester som er virkningsfulle, trygge og sikre, involverer brukerne, er samordnet og preget av kontinuitet og som utnytter ressursene på en god måte.

Brukerundersøkelsen³ viser at svært mange barn og unge som bor i fosterhjem mener at de alt i alt har det bra, at de føler seg trygge der de bor og at det er tillit mellom dem og fosterforeldrene. Andelen som svarer positivt på disse påstandene er noe lavere for barn og unge som bor i institusjon. Det er imidlertid svært bekymringsfullt at noen barn og unge sier seg uenige i at de føler seg trygge der de bor. Dette ble fulgt opp umiddelbart etter at de foreløpige resultatene kom inn. Resultatene får også mer langsiktige følger for kvalitetsarbeidet i 2011, bl.a. i oppfølgingen av rapporten "Kvalitet i barneverninstitusjoner" som omtales nedenfor.

Et annet aspekt ved kvalitet er involvering av brukerne. Brukerundersøkelsen viser at mange barn og unge som bor i fosterhjem er enige i at de er med på å bestemme i hverdagen sin og i saker som handler om dem selv. Det er langt større spredning i resultatene for barn og unge som bor i institusjon. Dette kan tyde på at institusjonene i varierende grad lykkes med brukermedvirkning. Dette skal bl.a. følges opp i opplæring av ansatte på institusjon, omtalt nedenfor.

Når det gjelder hvorvidt tjenester er virkningsfulle, gir ikke brukerundersøkelsen noen gode svar på hvorvidt etaten lykkes. Imidlertid er virkningen av noen typer tjenester bedre dokumentert enn virkningen av andre tjenester. I neste avsnitt omtales utviklingen i antall oppholdsdager i noen tiltakstyper som er godt dokumenterte.

Kunnskapsbaserte tjenester

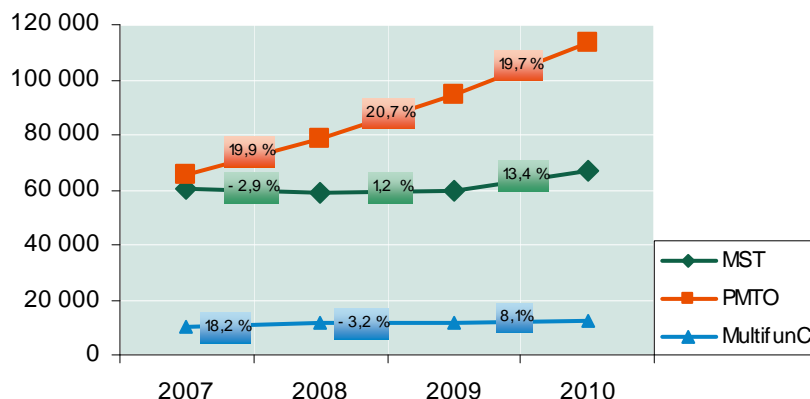
Forskningsbaserte og forskningsunderbygde tiltak som Parent Management Training - Oregonmodellen(PMTO), Multisystemisk terapi (MST) og Multifunksjonell behandling i institusjon og nærmiljø (MultifunC) er etablert og tilgjengelig i alle regioner. Prosentvis økning i antall oppholdsdager i disse tre tiltakstypene er en styringsparameter for 2010. Ytterligere forskningsbaserte tiltak som Funksjonell familieterapi (FFT), Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC) og Læringsbasert rusbehandling (LBR) er under utprøving eller etablering i enkelte regioner.

Figur 2-4 viser utviklingen i antall oppholdsdager i de tre forskningsunderbygde tiltakstypene som omtales som styringsparametere for 2010 og prosentvis økning fra år til år.

---

³ Høsten 2010 gjennomførte Bufdir, i samarbeid med Rambøll Management, en brukerundersøkelse blant barn og unge over ni år i samtlige statlige og private barneverninstitusjoner, i fosterhjem. I tillegg var barn som mottok MST inkludert. Det er første gang det foretas en undersøkelse som omfatter alle barn og unge i disse tiltakstypene. Undersøkelsen er ment som et utgangspunkt for jevnlig brukerundersøkelser for denne gruppen barn. Se også del 2

Figur 2-4 Utviklingen i antall oppholdsdager i tre kunnskapsbaserte tiltak (MST, PMTO og MultifunC (inkludert MultifunC oppfølging) fra 2007-2010. Styringsparameter: Prosentvis økning i antall oppholdsdager sammenlignet med 2009.

Bufetat når målet om å øke bruken av PMTO, MST og MultifunC sammenlignet med 2009. Særlig øker bruken av PMTO. Region vest har en økning på mer enn 72 prosent sammenlignet med året før. Omstilling fra andre tiltakstyper og opplæring av nye terapeuter har gitt resultat.

Bufetat har 98 PMTO-sertifiserte terapeuter fordelt på 55 tiltak eller tjenestesteder. Tilbudet er implementert i alle regioner og om lag 1 600 familier fikk PMTO-behandling i 2010.

PMTO-koordinatorene i hver region leder spredningen og kvalitetssikringen av PMTO. De er i dag knyttet til Atferdssenteret. Denne forankringen skal vurderes på nytt. Et forslag om å knytte regionkoordinatorene opp mot de regionale kunnskapssentrene eller R-BUP øst og sør er til vurdering. Det er nedsatt en arbeidsgruppe, med deltakere fra Helsedirektoratet, Bufdir og Atferdssenteret, som skal arbeide fram et forslag om forankring og samarbeid. Arbeidet legges fram for BLD og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) våren 2011.

Utviklingen i MST⁴ er også i tråd med målsettingen om økt bruk. Særlig har Region øst, Region sør og Region nord lykkes med å øke bruken. Region vest har en nedgang på omtrent ti prosent. I Region nord kommer økningen på tross av at MST Tromsø var stengt de to siste månedene i 2010 i påvente av ny leder/veileder. MST er positivt evaluert i effektstudier og kan vise til svært gode resultater over tid. Statistikk fra Atferdssenteret viser at mer enn 80 prosent av ungdom som gjennomgår hele programmet ikke mottar nye hjelpetiltak og bor hjemme 18 måneder etter behandling. 88 prosent fullførte MST-behandlingen i perioden 2009/2010. De 22 MST-teamene behandlet totalt 554 familier i 2010. Det er en økning på 13,4 prosent fra 2009. Arbeidet med å øke kapasitetsutnyttelsen fortsetter. Rekrutteringsprosessen for ytterligere to MST-team, Region vest og Region sør, ble igangsatt i 2010 for oppstart og inntak i 2011.

Også antall oppholdsdager i MultifunC øker. Etter oppstart av institusjonsmodellen har totalt 170 ungdommer mottatt et tilbud i MultifunC. På slutten av 2010 var det 40 unge i behandling, hvorav 28 unge i institusjonsdelen. Det var en liten økning av kapasitetsutnyttelsen i 2010. Prosessen med en gradvis åpning av avdeling to ved Tromsø Ungdomssenter ble startet i 2010. MultifunC-programmet kunne i løpet av 2010 sies å være

⁴ Se Vedlegg 2 for regionvis oversikt over utviklingen i MST

vellykket implementert ved de fem statlige institusjonene, selv om enkelte institusjoner fungerer bedre enn andre. En effektstudie som sammenlikner MutifunC med annen institusjonsbehandling ble igangsatt i 2010.

I tillegg til de forskningsbaserte hjelpetiltakene det knytter seg styringsparametere til, har Bufetat fortsatt implementeringen av andre forskningsbaserte tiltak i 2010. Disse er omtalt nedenfor.

FFT er implementert med team i Region sør, Region vest og Region Midt-Norge. Etaten hadde i 2010 fem team med 16 terapeuter. Klienttilgang og lav kapasitetsutnyttelse er en gjennomgående utfordring i implementeringsfasen.

MTFC er implementert med ett team i Region øst, og regionen hadde i løpet av 2010 fire behandlingshjem. Det er en utfordring å rekruttere nye behandlingshjem. Det ble i 2010 avklart at MTFC-modellen, behandlingsfosterhjem med tilknyttet veiledning og ledelse, er å anse som en statlig barneverninstitusjon. På bakgrunn av dette startet arbeidet med å vurdere tiltaket ut fra kravene i Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner.

De forskningsbaserte og forskningsunderbygde tiltakene får fremdeles færre henvisninger enn de har kapasitet til å motta, og lav kapasitetsutnyttelse er en utfordring. Kapasitetsutnyttelsen påvirkes imidlertid av en rekke forhold. Se også avsnitt om Retningslinjer for Fagteam.

God oppfølging av skole og opplæring for barn og unge som bor i fosterhjem og institusjon

Skolegang er en viktig del av et kvalitativt godt tilbud for barn som bor i fosterhjem og institusjon. Brukerundersøkelsen viser at en høy andel av barn og unge som bor i statlige tiltak trives og har det bra på skolen. Samtidig er det en betydelig andel som gir uttrykk for at de ikke trives på skolen eller synes de mestrer skolen. Andelen er betydelig høyere enn sammenlignbare tall fra Elevundersøkelsen.

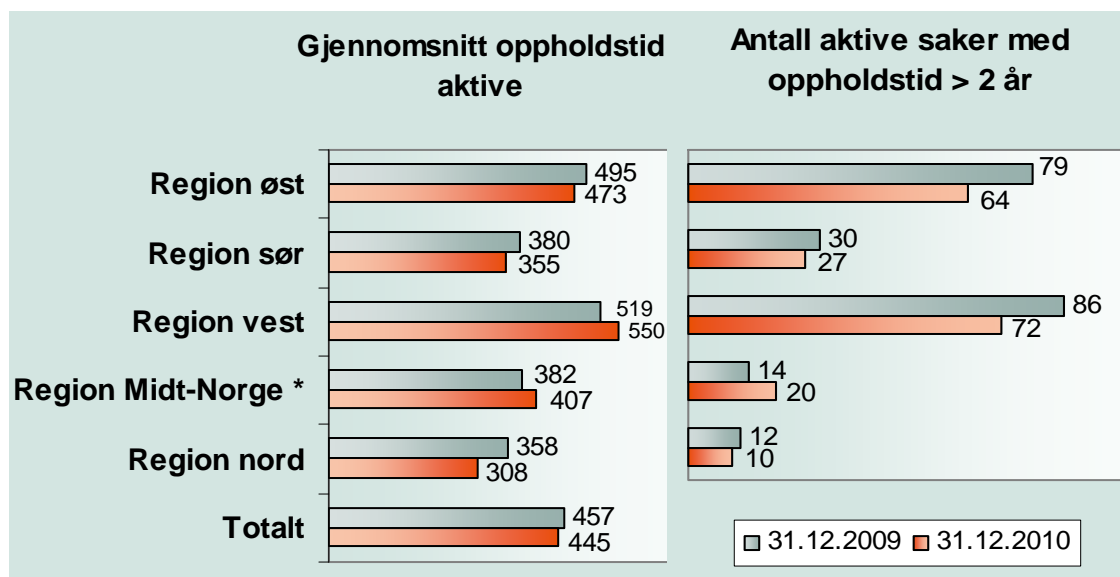
Videre skiller barn og unge i institusjon seg ut ved at hele 24 prosent av disse oppgav at de ikke går på skole i det hele tatt. Dette gjelder ingen barn under 13 år, men en del barn mellom 13 og 18 og nesten halvparten av barna over 18 år. Omtrent like mange er litt eller helt uenig i at de voksne oppmuntret dem til å gå på skolen.

For å bedre kvaliteten på oppfølging av skolegangen til barn og unge som bor i fosterhjem og institusjon har Bufdir i 2010 utarbeidet en Skoleveileder. Veilederen gir praktiske råd til fosterforeldre og ansatte i barneverninstitusjoner bl.a. om hvordan de kan øke barns motivasjon, hjelpe med lekser og samarbeide med skolen. Veilederen distribueres til fosterhjem, barneverninstitusjoner og andre sentrale aktører i løpet av desember 2010 og januar 2011. Direktoratet vil i 2011 ha særlig fokus på at veilederen tas i bruk i barneverninstitusjonene.

Oppholdstid i institusjon

Oppholdstid i institusjon har vært ett av fokusområdene i Program 2010 og det knytter seg to styringsparametere til oppholdstid. Det har vært sentralt å redusere antall barn og ungdom med oppholdstid på over to år i institusjon. Figur 2-5 viser gjennomsnittlig oppholdstid i aktive saker, målt i antall dager i institusjon, og antall aktive saker med oppholdstid over to år.

Figur 2-5 Styringsparametere: Gjennomsnittlig oppholdstid i aktive saker i institusjon (målt i antall sammenhengende dager i institusjon) og antall aktive saker med oppholdstid over to år. Endring fra 2009-2010.

Bufetat lykkes med å redusere antall barn og unge med oppholdstid over to år i institusjon. Ved inngangen av 2010 var det 221 barn og ungdom i institusjon med oppholdstid over to år⁵. Ved slutten av 2010 er det 206 barn og unge i institusjon med oppholdstid over to år, hvorav tretten er fra område Trondheim. Sett bort fra fagteam Trondheim, er det en reduksjon på tolv prosent fra årets start. Nedgangen i Trondheim er på 32 prosent, seks personer, det siste halve året. I løpet av 2010 er gjennomsnittlig oppholdstid for aktive saker redusert med tolv dager for landet sett under ett.

Alle regionene har hatt fokus på og tiltak knyttet til arbeidet med oppholdstid i sine utviklingsplaner. Bufetat har systematisk fulgt opp alle barn og unge med oppholdstid over to år. I tillegg har vi vært opptatt av god praksis knyttet til redusert oppholdstid. Tilnæringsmåten er oppsummert i en konkret og praksisnær arbeidsmodell for videreføring fra institusjon. Det er også utviklet en prosessveileder.

Tilnærmingen har vist lovende resultater og modellen er et systematisk og konkret verktøy i regionenes arbeid med reduksjon av opphold med lang varighet. Modellen er tatt i bruk i flere regioner. Det er gjennomført en rekke samlinger i flere fagteam, fosterhjemstjenester, øvrige enheter og kommuner. Over halvparten av alle fagteamene og fosterhjemstjenestene har fått implementeringsstøtte i bruk av praksisnær arbeidsmodell for videreføring fra institusjon.

Kvalitet i barneverninstitusjoner

Bufetat har hatt flere utviklingsaktiviteter knyttet til målet om kvalitet i tjenestetilbudet i 2010. I slutten av 2010 ble aktivitetene sammenført og spisset i Kvalitesutviklingsprogrammet 2011. Et vesentlig bidrag til utviklingen av det statlige barnevernets tjenestemodell er rapporten "Kvalitet i barnevernsinstitusjoner" som ble levert i 2010. Rapporten peker på forbedringsområder når det gjelder systematikk og målretting av arbeidet med det enkelte

⁵ Fagteam Trondheim er holdt utenfor fordi andrelinjetjenesten i Trondheim kommune først hadde vært en del av Bufdir i to år 1. juli 2010. Ved overtakelsen ble alle barn registrert med startdato 1. juli 2008. Det vil si at alle barn med oppholdstid over to år først ble fanget opp i våre systemer to år etter overtakelsen, dvs 1. juli 2010. Da hadde 19 barn i Fagteam Trondheim vært i institusjon i to år

barn. En sentral anbefaling er å differensiere tilbudet til ulike målgrupper. Dette er et viktig område som vil medføre omstilling av store deler av institusjonstilbudet. I dag er institusjonstilbudet mange steder innrettet slik at hver institusjon kan ta imot barn med ulike behov.

Direktoratets mål er at tjenestene vi tilbyr er i tråd med god praksis slik at det enkelte barn får tilbud av riktig kvalitet og til riktig tid. Rapporten inneholder retningsgivende anbefalinger. Direktoratet vil arrangere dialogkonferanser våren 2011 om rapportens forslag. Det vil bli lagt særlig vekt på å få fram kommunenes synspunkter på institusjonstilbudet og rapportens anbefalinger. Direktoratet har igangsatt arbeidet med en målgruppekartlegging av barn og ungdom i samsvar med rapportens anbefaling. Regionene skal konsekvensutrede sentrale anbefalinger i rapporten når resultatene fra dialogkonferansene er oppsummert. Direktoratet vil innarbeide generelle anbefalinger fra rapporten i styringsdialog og disponeringsbrev til regionene.

Tiltak mot rus og rusmiddelmissbruk i barneverninstitusjoner

Handlingsplan for rusarbeid i Bufetat 2010 – 2011 ble lansert i august 2010. To sentrale tiltak i handlingsplanen var ”Ungdom og rus – opplæring for ansatte på barneverninstitusjoner” og ”Etablering av institusjoner med forsterket rusbehandlingstilbud”. Begge tiltakene har bakgrunn i Bufetats kartlegging av innsats mot rusmisbruk i barneverninstitusjoner, jf. *Rapport 1 – 2009, Bufdir 2009, Innsats mot rus i barneverninstitusjoner*.

Kurset ”Ungdom og rus” – opplæring for ansatte på barneverninstitusjoner – ble ferdigstilt i 2010 og klargjort for distribusjon tidlig i 2011. Kurs og opplæringsmaterieell skal sendes til alle landets barneverninstitusjoner. Etablering av to institusjoner med forsterket rusbehandlingstilbud, basert på læringsteoretiske prinsipper, ble startet i Region øst og Region vest i 2010. En sentral komponent i dette behandlingstilbudet er Læringsbasert rusbehandling (LBR), og arbeidet med institusjonene forsetter i 2011.

Arbeidet med en kunnskapsoversikt over effektiv rusbehandling av ungdom, ble igangsatt i 2010, jf. Bufdirs FoU-plan for 2010. Pilotprosjektet med utprøving av kartleggingsverktøyet EuroADAD (Adolescent Drug Abuse Dialogue) ble oppsummert med anbefalinger om videre implementering i etaten.

Oppfølging av direktoratets rutiner om håndtering av vold/overgrep mot barn i barneverninstitusjoner

Direktoratets planlagte gjennomgang av rutinene for barneverninstitusjonene er blitt forsinket. Erfaring med bruk av rutinene vil bli kartlagt gjennom en questbackundersøkelse. Direktoratet vil gjennomgå rutinene parallelt med en gjennomgang av tilsvarende rutiner på fosterhjemfeltet med henblikk på å justere/forbedre rutinene.

Direktoratet har inngått en avtale med RVTS sør om å utarbeide et kompetansehevingsprogram rettet mot ansatte i barneverninstitusjoner og fosterhjemstjenester om temaene fysiske og seksuelle overgrep. Programmet forventes ferdigstilt mot slutten av 2011. En gjennomgang av rutinene vil bli tatt inn i programmet.

Angi omfang av og omtale arbeidet med å hindre utilsiktede flyttinger

I 2010 er det rapportert om 412 utilsiktede flyttinger. Bare to av regionene har skilt mellom utilsiktede flyttinger fra barneverninstitusjon og fosterhjembaserte tiltak. I Region Midt-Norge er 8 av 55 flyttinger fra barneverninstitusjon. I Region øst er 57 av 108 utilsiktede flyttinger fra barneverninstitusjon. Det er imidlertid usikkert hvorvidt regionene har lagt lik forståelse til grunn for rapporteringen. Direktoratet arbeider for å bedre rapporteringen på flyttinger til neste år.

For å hindre utilsiktede flyttinger er det stort fokus på å komme inn tidlig og få mest mulig kunnskap om barnet og familien før det foreslås tiltak. Brukermedvirkning står sentralt i dette arbeidet. Plassering av ungdom gjøres etter nøye vurdering og sammen med kommunalt barnevern, fagteam og institusjon. I det daglige arbeidet legges det vekt på å etablere god relasjon til ungdommen, samtidig som det legges til rette for medbestemmelse. Fagteamene skal videre være i dialog med enhetene i en tidlig fase, før det eventuelt blir aktuelt å flytte barnet.

På institusjonsområdet skjer det en kontinuerlig vurdering av om tiltaket er tilpasset barnets behov, herunder evaluering og oppfølging gjennom tett kontakt mellom fagteam, kommune og institusjon. Ved utfordringer under oppholdet kan det settes inn forsterkninger. Alle involverte parter samarbeider er tett for å være i forkant av endringer som kan føre til utilsiktede flyttinger fra institusjon. Det gis anledning til å motivere den enkelte til selvbestemmelse i dagligdagse aktiviteter, oppmuntre til egne valg og til å være aktiv med på å formulere målvalg i egen handlingsplan. I krevende saker samarbeides det med andre fagområder, for eksempel MST.

Hvordan etatens ulike regioner har sikret at ansatte får opplæring i forskrift om rettigheter og bruk av tvang

Brukerundersøkelsen viser stor spredning i resultatene for barn og unge som bor i institusjon når de får spørsmål om de er enige i at de er med på å bestemme ting i hverdagen sin, og i ting som handler om dem selv. Dette kan tyde på at institusjonene i varierende grad lykkes med brukermedvirkning.

Regionene har høyt fokus på å sikre at ansatte får opplæring i rettighetsforskriften. Noen arrangerer kurs jevnlig og andre avholder kurs fast en til flere ganger i året, mens en region gjennomfører kurs institusjonsvis. En region avholder eget kurs for ansatte i omsorgsentre. En annen tilbyr, i tillegg til jevnlig kurs, dagssamling i institusjoner der hvor institusjonen har gitt bestilling på gjennomgang av utvalgte temaer i rettighetsforskriften. Høsten 2010 ble det i henhold til ny handlingsplan for rusarbeid igangsatt et arbeid med å revidere og utvide eksisterende kurs i rettighetsforskriften. Kurset blir ferdigstilt når revidert rettighetsforskrift trer i kraft.

Ventetid på fosterhjem

Bufetat kartlegger hvert år antall barn som venter på fosterhjem - Oslo kommune inkludert. 31. januar 2010 var det fattet vedtak om plassering av 180 barn og unge - alle ventet på fosterhjem. Dette er en økning på over 56 prosent fra 2009, da det var 115 barn og unge.

45 hadde ventet mindre enn seks uker og 135 ventet lenger. Det er en økning i antall barn som venter på fosterhjem, og spesielt i andelen som har ventet over ett år. Lang ventetid skyldes først og fremst mangelen på fosterhjem. Det er også en tendens til at barneverntjenesten avviser fosterhjemmet de blir presentert for. Barnverntjenesten avviste fosterhjemmet det ble

presentert for i 14,1 prosent av sakene i 2010 mot 8,8 prosent året før. 85 prosent bor i barneverntiltak mens de venter på plassering i fosterhjem.

Klargjorte fosterhjem

Sammenlignet med 2009 ser vi en liten økning i antall familier som er klarlagt for å ta i mot plassering, fra 582 familier pr. februar 2010 mot 575 familier på samme tidspunkt i 2009. I tillegg ser vi at det innen enkelte regioner har skjedd forholdsvis store endringer på antallet klarlagte familier fra 2009 til 2010. I løpet av 2009 ble det plassert 229, eller tre prosent, flere barn i fosterhjem enn året før. SSBs statistikk for 2010 er ikke kommet⁶.

Kvalitet i opplæringstilbudet for fosterforeldre

For å sikre kvalitet i fosterhjem har direktoratet arbeidet videre med å implementere kvalitetsforum for opplæring av fosterforeldre (PRIDE) i 2010. Tilbakemeldinger fra regionene viser at strukturen nå er på plass, likevel at det fortsatt er rom for forbedringer av innholdet og gjennomføringen av PRIDE-kurs.

Veiledning av fosterforeldre og innføring av møte etter avsluttet fosterhjemsplassing

Veiledning av fosterhjem er en viktig del av kvalitetsarbeidet på fosterhjemsområdet. I 2009 fullførte Bufetat arbeidet med "Retningslinjer for statlig regional barnevernmyndighets ansvar for veiledning og opplæring av fosterforeldre etter plassering" og "Rutiner for møte etter avsluttet fosterhjemsplassing". Bufdir har i 2010 fulgt opp arbeidet med en dagssamling der representanter fra regionene og fosterhjemstjenestene fikk informasjon og utvekslet erfaringer.

Retningslinjer for statlige regionale barnevernmyndighets ansvar for veiledning og opplæring av fosterforeldre etter plassering er implementert i alle regioner. I fire av regionene rapporteres det om at alle fosterhjem har fått tilbud om å delta i veiledningsgruppe første året etter ny plassering. I den siste regionen tilbyr to av fosterhjemstjenestene slik veiledning, mens det er konkrete planer om å etablere et tilsvarende tilbud i de tre andre fosterhjemstjenestene. Alle regionene oppgir at de har tilstrekkelig kompetanse i tråd med retningslinjene, med noen regionale forskjeller. Tre av regionene har innført en vakttelefonordning. I de to siste regionene vil vakttelefonen være operativ i løpet av første halvdel i 2011 og for en av regionene fra januar 2011.

Rutiner for møte etter avsluttet fosterhjemsplassing ble tatt i bruk høsten 2009.

Informasjonen fra møtene skal bl.a. brukes aktivt og systematisk i Bufetats arbeid for å unngå utilsiktede flyttinger. Alle regionene har tatt rutinene i bruk og i 2010 har Bufetat gjennomført 252 møter etter avsluttet fosterhjemsplassing. Regionene har imidlertid kommet noe ulikt på dette feltet og det gjenstår fremdeles mye. Dette gjelder både for det å ha systematisk oversikt over vurderinger og rapporter fra møtene og systematisk å dele erfaringer med kommunene. Tallet for antall møter som er gjennomført er lavt sett i lys av antallet avsluttede plasseringer.

Implementering av standardkontraktene for statlige fosterhjem

Bufetat har i 2010 implementert standardkontrakt for statlige familiehjem og beredskapshjem. Standardkontrakten varer i fem år og gir oppdragstakerne bl.a. rett til frihelger, friperioder mellom oppdrag og medlemskap i Statens pensjonskasse. Alle hjem som hadde kontrakt med

---

⁶ Bufetat har ansvaret for å rekruttere både statlige og kommunale fosterhjem, men det er bare kommunene som har full oversikt over alle nye plasseringer i kommunale fosterhjem. Derfor er Bufetat avhengig av tallene kommunene rapporterer til SSB for å kunne si noe om samlet antall nye fosterhjemsplassing

Bufetat pr. 12. februar 2010 fikk tilbud om å gå over på standardkontrakt. Flertallet av hjemmene har valgt å gå over på standardkontrakt.

Oppfølging av direktoratets rutiner fra 2009 for håndtering av mistanker om fysiske eller seksuelle overgrep mot fosterbarn

Direktoratet arrangerte i oktober 2010 en samling for Bufetats fosterhjemstjenester hvor rutinene ble presentert og diskutert. Videre er rutinene tatt inn i det nyutviklede kurset: "Hvordan forstå og hjelpe barn utsatt for seksuelle overgrep?" (PRIDE videregående kurs 6). Direktoratet vil, parallelt med en gjennomgang av tilsvarende rutiner på institusjonsfeltet, kartlegge erfaringer ved bruk av rutinene med henblikk på å forbedre rutinene.

Familieråd

Det er igangsatt et flerårig forskningsprosjekt som omhandler "Familieråd i fosterhjemsarbeid - søkelys på nærmiljø, slekt og nettverk". Prosjektet har som målsetting å øke bruken av familieråd også for å se om noen i barnets familie eller nære nettverk kan bli fosterhjem. Godt samarbeid mellom kommunalt og statlig barnevern er en forutsetning for å lykkes i gjennomføringen av prosjektet.

Senter For Foreldre og Barn

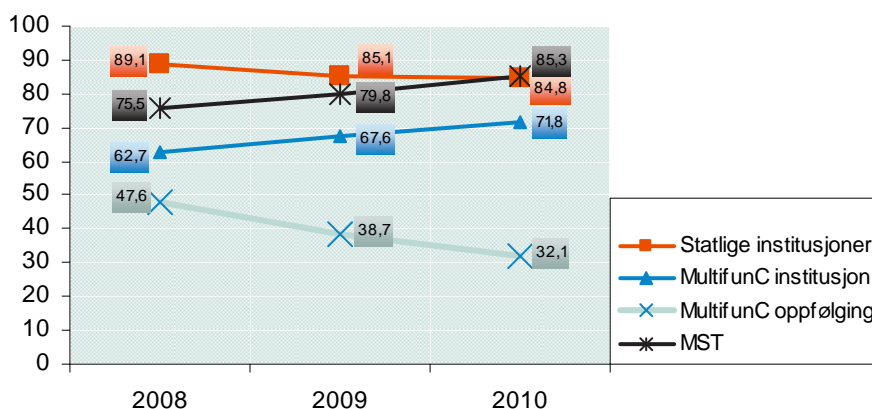
Forskrift om sentre for foreldre og barn ble vedtatt og iverksatt 25. november 2010. Forskriften stiller krav til kvalitet, godkjenning, tilsyn og beboernes rettigheter og plikter. Private og kommunale sentre som pr. 31. desember 2009 hadde beboere plassert anses midlertidig godkjent fram til 1. juli 2011. Direktoratet har, i samarbeid med regionene og Oslo kommune, påbegynt arbeidet med å utarbeide utkast til veileder til forskriften. Veilederen skal gi nødvendige presiseringer av forskriftens bestemmelser og være til hjelp i godkjenningsprosessen.

Beleggsprosent

Beleggsprosent er en styringsparameter som knytter seg til kvalitet i form av effektiv utnyttelse av tiltaksapparatet. Effektiv ressursbruk er et av kvalitetskriteriene i Bufetat.

Figur 2-6 viser utvikling i beleggsprosent i statlige institusjoner, MultifunC institusjon, MultifunC oppfølging og MST.

Figur 2-6 Styringsparameter: Beleggsprosent i statlige institusjoner, MultifunC institusjon, MultifunC oppfølging og MST. Figuren viser utvikling fra 2008-2010.

Beleggsprosenten går ned for statlige institusjoner og MultifunC oppfølging og stiger for MultifunC institusjon og MST. Økningen i MST og MultifunC-institusjon er i tråd med

intensjonen om økt bruk av tiltak som forskning viser at har en effekt. Belegget i MultifunC-oppfølging avhenger av belegget i MultifunC-institusjon og kommer mest sannsynlig til å øke i første tertial i 2011.

Beleggsprosenten i statlige institusjoner går ned. Det er i tråd med ønsket om i større grad å benytte fosterhjem eller hjelpetiltak i hjemmet i de tilfellene det er til barnets beste og i tråd med ønsket om færre barn med lang oppholdstid. Nedgangen er likevel i strid med ønsket om høy kapasitetsutnyttelse.

2.1.3 Faglige resultater – Samarbeid

Delmål: "God faglig bistand til et godt samarbeid med kommunene"

"Lokale løsninger og tilbud som alternativ til plassering utenfor hjemmet"

Det viktigste Bufetat har gjort for å nå det faglige målet om bedret samarbeid er å utvikle og forankre Retningslinjer for fagteam.

Samarbeid med kommunene har vært en del av fokusområdet "Inntak og tiltaksvalg" i Program 2010. For å sikre at utsatte barn og unge får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid kreves et systematisk og forpliktende samarbeid mellom kommunalt og statlig barnevern. Et viktig grep for å styrke samarbeidet er inngåelse av samarbeidsavtaler. Slike avtaler skal bidra til felles forståelse for oppgave- og ansvarsfordelingen mellom kommunalt og statlig barnevern og til god samordning av tjenester og utvikling av tjenestetilbudet i opptaksområdet. Bufdir har i samarbeid med BLD og KS utviklet en veileder for kommunalt og statlig barnevern for inngåelse av samarbeidsavtaler. Veilederen inneholder råd for gode avtaleprosesser og maler for avtaler og er publisert på nettressursen barnevernet.no

Bufdir har i 2010 etablert faste samarbeidsmøter med Politidirektoratet (POD). Formålet er å diskutere felles problemstillinger og utfordringer, og dra vekslers på direktoratenes arbeid og erfaringer. Direktoratenes arbeid med retningslinjer for ansvar når barn og unge rømmer fra barneverninstitusjon er i slutfasen.

Strukturert samarbeid på regionalt og lokalt nivå mellom barnevernet, psykisk helsevern for barn og unge og tverrfaglig spesialisert rusbehandling

Direktoratets oppdrag i regjeringens satsing rettet mot barn av psykisk psyke og rusmisbrukende foreldre ble gjennomført i henhold til prosjektplan. Innsatsen i de 26 modellkommunene er videreført. Det er avviklet ett nasjonalt modellkommuneseminar og ett modellkommuneseminar i hver region. Bufetat har vært medarrangør i fem regionale konferanser med overskriften "Fra bekymring til handling: *Gjør noe med det!*".

Bufdir og Helsedirektoratet utarbeidet i 2010 et modulbasert opplæringsprogram i samarbeid med Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP), Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), Kompetansesentre rus og Bufetat. Formålet er å styrke kompetansen på tidlig intervensjon i kommunene, og å samordne kompetansetilbud på kommunalt nivå. De regionale opplæringsteamene ledes av Bufetats regionale koordinatorene og programmet legger vekt på kartleggingsverktøy, samtaleferdigheter, samarbeid og samordning, samt rutiner om opplysningsplikt og taushetsplikt. Familievernet er sammen med barnevernet ansvarlig for en av fem opplæringsdager. Det lokale familievernkontoret har fått et oppfølgingsansvar.

2.1.4 Økonomiske resultater - Utgiftsutvikling

Hovedmål: Budsjettbalanse på alle kapitler og poster

Delmål: Redusert utgiftsvekst og overholdelse av budsjettene

Statlige tiltak skal ha høy kvalitet og være effektiv.

Etaten innfrir målet om budsjettbalanse på kapittel 855/3855.

Tabell 2-2 viser utviklingen i regionenes utgifter og inntekter på kapittel 855/3855 fra 2008 til 2010.

Tabell 2-2 Utgifter og inntekter kap. 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet. 2008-2010 Beløp i 1 000 kroner

Post	2008 ¹	2009	2010	Endring		Endring i prosent	
				08-09	09-10	08-09	09-10
01 Driftsutgifter	2 926 526	3 200 139	3 367 136	273 613	166 996	9,3	5,2
22 Kjøp av barneverntjenester	1 413 048	1 573 888	1 545 944	160 839	-27 943	11,4	-1,8
45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	32 199	31 329	26 408	-869	-4 921	-2,7	-15,7
60 Tilskudd til kommunene	128 063	160 114	211 682	32 051	51 569	25,0	32,2
Sum utgifter	4 499 836	4 965 470	5 151 171	465 634	185 701	10,3	3,7
15 - 18 Refusjoner	-99 887	-116 059	-125 056	-16 172	-8 998	16,2	7,8
Utgifter fratrukket refusjoner	4 399 949	4 849 412	5 026 114	449 463	176 703	10,2	3,6
01 - 03 Diverse inntekter	-112 130	-137 180	-130 479	-25 050	6 701	22,3	-4,9
60 Kommunale egenandeler	-762 598	-865 629	-845 047	-103 032	20 582	13,5	-2,4
Sum andre inntekter	-874 727	-1 002 810	-975 526	-128 082	27 284	14,6	-2,7

¹Tidsseriebrudd. Trondheim er inkludert f.o.m. 1.juli 2008

Utgifter fratrukket refusjoner øker med 177 mill. kroner fra 2009 til 2010. Utgiftsveksten er mindre enn aktivitetsveksten som er på 5,1 prosent. Dette innebærer at vi har hatt en effektivisering innenfor barnevernområdet fra 2009 til 2010. Posten tilskudd til kommuner har den største prosentvise utgiftsveksten. Veksten skyldes den sterke økningen i statlige forsterkingstiltak til kommunale fosterhjem.

Økte utgifter som følge av de nye standardkontraktene for statlige fosterhjem og beredskapshjem, som trådte i kraft 1. april 2010, er utgiftsført i andre og tredje tertial 2010 og påvirker utgiftsveksten på både formålsnivå (691 Fosterhjem) og totalnivå.

Sum inntekter var i underkant av 975 mill. kroner i 2010. Det er en nedgang på 27 mill. kroner fra 2009. De kommunale egenandelene har gått ned med i overkant av 20 mill. kroner i 2010 sammenlignet med 2009.

Etaten har en mindreutgift i forhold til budsjettet på kapittel 855 og mindreinntekter i forhold til budsjettet på kapittel 3855.

Forklaringer på utgiftsveksten

Veksten i utgiftene fratrukket refusjoner fra 2009 til 2010 er på 177 mill. kroner. Den prosentvise økningen er 3,6. Vi beskriver og forklarer innholdet i utgiftsveksten nærmere i Vedlegg 2.

2.1.5 Produktivitet i det statlige barnevernet

Utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag viser sammenhengen mellom utgifter og aktivitet, og er et uttrykk for produktiviteten. Tabell 2-3 viser utviklingen i utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag etter de ulike tiltakstypene fra 2009 til 2010.

Tabell 2-3 Utgifter fratrukket refusjoner¹ pr. oppholdsdag etter tiltakstype. 2009-2010. Faste kroner

Tiltakstype	2009	2010	Endring	Endring i prosent
			09-10	09-10
691 Fosterhjem	2 088	2 184	97	4,6
692 Barneverninstitusjon	6 938	7 093	156	2,2
693 Hjelpetiltak i hjemmet	784	826	42	5,4

¹ Fosterhjem er ikke medregnet aktivitet og utgifter tilknyttet forsterkede fosterhjem

Det er en økning i utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag for fosterhjem, institusjon og hjelpetiltak i hjemmet. Tallene er målt i faste 2010-kroner. Barnevernsinstitusjonene (statlige og private institusjoner samlet sett) har den største beløpsmessige økningen med kr 156. Hjelpetiltak i hjemmet har den største prosentvise økningen med 5,4 prosent.

Utgifter fratrukket refusjoner i fosterhjem inneholder utgifter til familiehjem, beredskapshjem og fosterhjem tilknyttet private tiltak. Forsterkede fosterhjem er ikke inkludert i beregningene over.

Se Vedlegg 2 for mer detaljert beskrivelse av produktivitetsutviklingen for det enkelte formål.

2.1.6 Dagpris i statlige og private institusjoner

Styringsparameteren som omtales i dette avsnittet er at dagprisen i statlige institusjoner ikke skal øke fra 2009 til 2010. Vi oppfyller ikke dette målet.

Dagpris i institusjon forteller hvor mye en oppholdsdag i institusjon koster, dvs. Bufetats netto utgift pr. oppholdsdag.

Tabell 2-4 viser utviklingen i dagpris for henholdsvis statlige og private institusjoner fra 2009 til 2010.

Tabell 2-4 Dagpris i statlige og private institusjoner etter region. 2009-2010. Faste 2010-kroner

Region	Statlige institusjoner			Private institusjoner		Endring i prosent
	2009	2010	Endring i prosent	2009	2010	
Region øst	7 870	7 574	-3,8	5 402	5 852	8,3
Region sør	7 389	7 762	5,0	5 515	5 740	4,1
Region vest	8 300	8 706	4,9	6 859	6 356	-7,3
Region Midt-Norge	7 742	7 818	1,0	5 804	5 963	2,7
Region nord	8 280	8 644	4,4	6 633	7 269	9,6
Totalt	7 934	8 118	2,3	5 961	6 038	1,3

Statlige institusjoner har en økning i dagpris på kr 184 eller 2,3 prosent i perioden. Private institusjoner har en økning i dagpris på kr 77 eller 1,3 prosent i samme periode.

Økningen i dagpris i statlige institusjoner forklares hovedsaklig med aktivitetsnedgangen i institusjonene.

Vi viser til Vedlegg 2 for en mer detaljert beskrivelse av utviklingen innen dagpris i statlige og private institusjoner. Der vil vi også se nærmere på produktivitetsbegreper som tar hensyn til antall mulige dager i institusjon og dyrere behandlingsformer som MultifunC og MST.

2.2 Familievern

2.2.1 Faglige resultater – Likeverdig tilbud

Tidligere gjennomførte brukerundersøkelser viser at klientene i familievernet gjennomgående er fornøyd med tjenesten. Det er like fullt en del variasjoner i kvalitet og tilgjengelighet, og dermed fortsatt et rom for å styrke likeverdet i tjenestens tilbud.

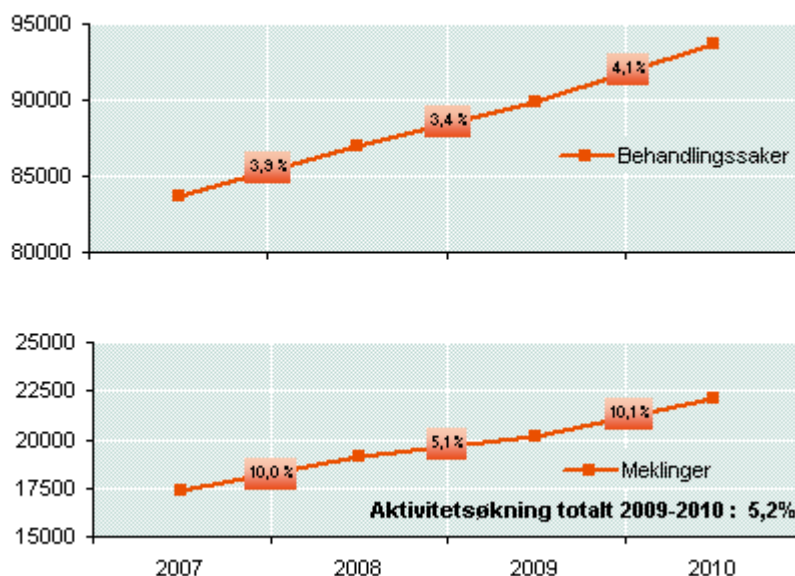
Det er fortsatt ulik ventetid på meklinger og om lag en fjerdedel må vente mer en tre uker fra meldt behov til første konsultasjon. Også for terapi og rådgivning varierer kapasiteten. Nå er behovene i befolkningen ulike ute i regionene, slik at det er nødvendig med lokale tilpasninger.

For å sikre mest mulig likeverdige tilbud er det etablert faste møter mellom Bufdir og regionene for å sammenlikne og avklare hva som er god praksis. I tillegg er tilbakemeldingene som blir gitt av klientene i KOR-metodikken et viktig bidrag for å kvalitetssikre tilbudene. Et opplegg for systematiske brukerundersøkelser er nå utviklet og pilot-testet, og vil bli igangsatt høsten 2011.

Fortsatt aktivitetsvekst

For å synliggjøre aktivitetsutviklingen innen familievernet viser vi antall konsultasjoner og antall nye saker fordelt på behandlingssaker og meklinger. Figur 2-7 viser utviklingen i antall konsultasjoner i behandlingssaker og meklinger.

Figur 2-7 Utviklingen i antall konsultasjoner i behandlingssaker og meklinger. Tallene i boksene langs trendlinjen viser den prosentvise økningen fra et år til det neste.

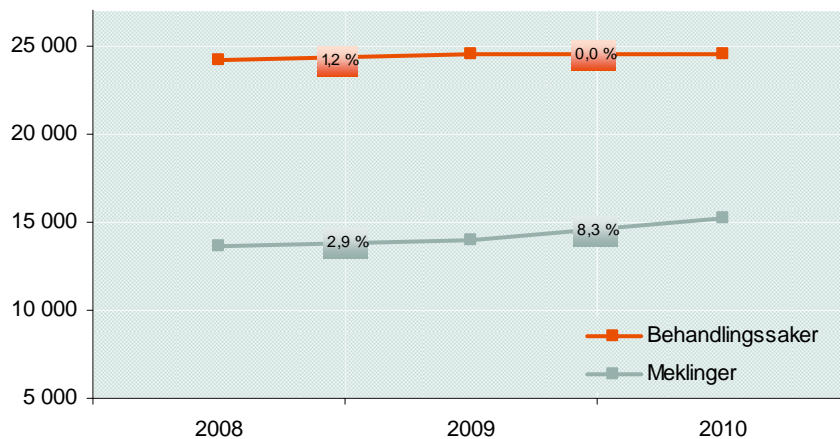

Samlet sett er det en markant økning i antall konsultasjoner på 5,2 prosent sammenliknet med året før. Økningen kommer særlig i meklingsaker, hvor Region sør har over 22 prosent flere

konsultasjoner, mens Region øst og Region Midt-Norge har en økning på henholdsvis tolv og ti prosent. Når det gjelder antall konsultasjoner i behandlingssaker, er det en vekst i Region sør, Region vest og Region Midt-Norge, mens de to andre regionene har omtrent like mange saker som i 2009.

Figur 2-8 viser utviklingen i antall nye behandlingssaker og meklinger fra 2008 til 2010.

Figur 2-8 Utvikling i antall nye behandlingssaker og meklinger fra 2008-2010.

Samlet sett er det tre prosent flere nye saker i 2010 enn det var i 2009. Hele økningen kommer i meklingsaker. Særlig er det en markant økning i antall nye meklingsaker i Region sør som har 20 prosent flere nye meklingsaker.

Det er altså et økning i etterspørsel forstått som antall nye saker, på tre prosent som har resultert i en 5,2 prosent økning i antall konsultasjoner.

2.2.2 Faglige resultater – Kvalitet

Hovedmål: Likeverdig foreldreskap og godt samarbeid til beste for barna i delte familier

Delmål fra BLD: ”En god meklingsordning for foreldre ved samlivsbrudd”

Meklingsordningen har som formål å sikre likeverdig foreldreskap og godt samarbeid til beste for barn i delte familier. De første resultatene fra en større evaluering av meklingsordningen viser at 82 prosent av brukerne mener seg møtt av meklerne på en profesjonell, god måte. Dette tyder på at Bufetat i stor grad lykkes med å tilby en god meklingsordning for foreldre ved samlivsbrudd. Flere resultater fra evalueringen vil komme når den blir ferdig høsten 2011.

For å forbedre kvaliteten i tjenesten har Bufdir overtatt et digitalt meklingsverktøy som er utarbeidet i Region vest. Dette verktøyet skal kunne nyttiggjøres av alle meklerne i landet og er et nettsted som gir meklerne lett tilgang til oppdatert informasjon på alle områder som er viktig for å kunne gjennomføre en god og korrekt meklingsordning.

Bufdir har også overtatt kursopplegget ”Fortsatt foreldre” som er utviklet av Modum Bad, og har begynt arbeidet med å få familievernkontorene til å ta dette kursopplegget i bruk.

Nye opplag fra Familievernets skriftserie av temanumrene ”Menn og fedre” og ”Vold i nære relasjoner” er blitt trykt opp og distribuert til eksterne samarbeidspartnere.

En utfordring har vært å nå frem til familier med en annen språkbakgrunn enn norsk. I løpet av 2010 har Bufetat derfor oversatt informasjon og dokumenter, bl.a. meklingsinnkalling og meklingsattest, til arabisk, polsk, tamil, urdu og somalisk. Det er også inngått samarbeid med et oversetterbyrå for fortløpende å få oversatt informasjon om mekling på nettsiden www.bufetat.no.

For å opprettholde og sikre kvaliteten i tjenesten har Bufetat arrangert fagdager og faglige samlinger for meklere, formidlet meklingsrelatert og fagreflektert litteratur og fortsatt praksisen med lokale meklerforum for å utvikle samarbeidet mellom familievernkantor og eksterne meklere. I tillegg har to familievernkantorer fått sentrale stimulerings tiltak for å styrke faglig tenkning og metodikk om barnefamiliers muligheter etter samlivsbrudd.

Kvalitetssikring og opplæring av nye meklere

Buudir er pålagt et nasjonalt ansvar for innføringskurs for nye meklere. Planleggingen foregår i nært samarbeid med regionkontorene. Antall deltakere og kurs tilsvarer meklingsapparatets behov. 42 nye meklere har gjennomgått Buudirs innføringskurs i 2010. Kursene går over tre dager og inneholder juridiske, psykologiske og meklingsfaglige temaer i tillegg til en innføring i folketrygd- og bidragsregelverk. Bufetat kvalitetssikrer nye meklere etter Retningslinjer for utstedelse og opprettholdelse av meklingsbevilling (Buudir 2008). En lik grunnopplæring og faglig oppfølging for alle meklere er med på å sikre likeverdige tilbud til brukerne.

Flere avtaleløsninger mellom foreldre uten bruk av domstolene

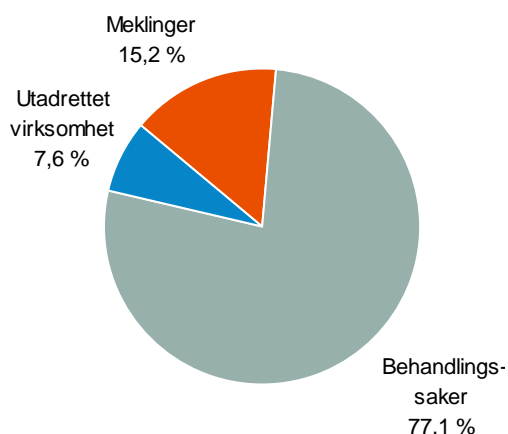
Det var i 2010 økt fokus på å finne løsninger på samværssaker etter barneloven utenfor rettsapparatet. BLD nedsatte en arbeidsgruppe i 2010. Buudir deltok i denne arbeidsgruppen som arbeidet fram konkrete forslag. Rapporten fra arbeidsgruppen ferdigstilles i 2011. Domstolsadministrasjonen har arrangert barnelovsseminarer for advokater og dommere. Familievernet har deltatt på disse og har orientert om meklingsordningen. Det er tatt initiativ til lokale samarbeidsprosjekter mellom tingrettene og familieverntjenesten. Det er bred enighet om at det skader barn og leve med foreldrenes konflikt over tid, og at det er et mål å finne løsninger på disse sakene før de havner i retten. Resultatet av at tettere samarbeid mellom familievernet og rettsapparatet i barnelovssaker vil først foreligge i 2011.

Tid brukt på meklinger

Kravet er at 20 prosent av familievernets tid skal brukes på mekling. Figur 2-9 viser andelen tid brukt på meklinger, behandlingssaker og utadrettet virksomhet.

Figur 2-9 Tid brukt på meklingsaker.

Økningen i antall meklingsaker i familievernet reflekteres i andelen tid brukt til meklinger. Selv om det fortsatt er litt igjen for å nå kravet om 20 prosent, er årets resultat en kraftig økning fra fjoråret, da 14,4 prosent av familievernets tid ble brukt til meklinger. Det er også registrert mer utadrettet virksomhet i 2010 enn tidligere år. Mer registrert tidsbruk på utadrettet virksomhet kan like gjerne skyldes bedre registreringsrutiner som høyere aktivitet.

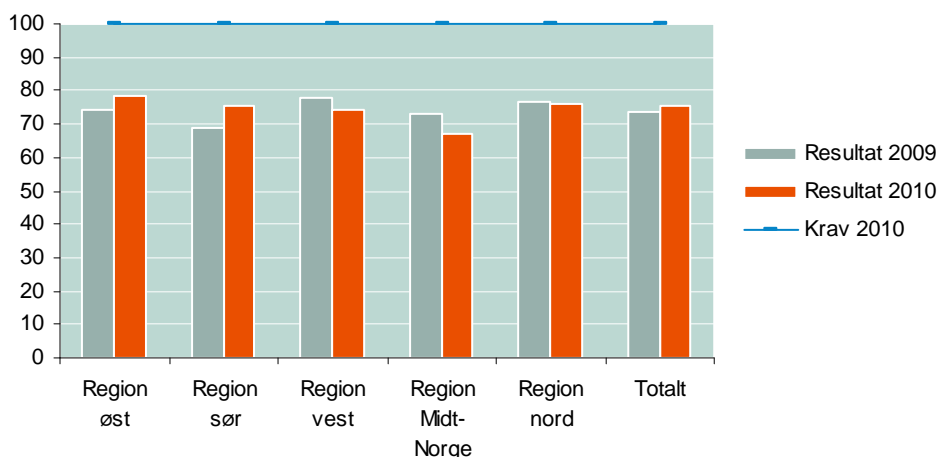
PMTO i familievernet

I Region sør er det inngått et samarbeid mellom familievernet og det statlige barnevernet for at foreldre på frivillig basis skal kunne få tilbud om PMTO. Det er utdannet til sammen åtte PMTO-terapeuter som er ansatt i familievernet, finansiert av midler fra barnevernet.

Ventetid

Ventetid for mekling skal ikke overstige tre uker fra begjæring til tilbud om første time. Figur 2-10 viser andelen hvor krav til ventetid overholdes.

Figur 2-10 Andelen hvor krav til ventetid for mekling overholdes etter region. 2009 - 2010.

Kravet til ventetid overholdes i 76 prosent av sakene, akkurat som i 2009. Region sør har en resultatforbedring, men de øvrige regionene har en dårligere resultatoppnåelse i 2010. Slik

registreringen var i 2010, er det ikke mulig å fastslå hvor stor andel av sakene med ventetidsbrudd som skyldes at klientene selv har bedt uteblitt eller utsatt timen.

I gjennomsnitt ventet klientene 21 dager på første meklingsstund.

2.2.3 Faglige resultater – Brukermedvirkning

Implementering av KOR er det viktigste tiltaket for å få bedre brukermedvirkning i familievernnet i 2010. Det er valgt en trinnvis implementering av KOR, med vekt på opplæring og veiledning. I løpet av 2010 har 16 familievernkontorer tatt i bruk KOR, det er satt i gang opplæring av sju KOR-veiledere, og gjennomført en erfaringskonferanse for 130 deltakere. Brukermedvirkning var også temaet på årets nasjonale fagkonferanse for familievernnet.

Metodikken er tatt godt imot av ansatte og klienter. Implementeringsarbeidet vurderes så langt å være vellykket, takket være god opplæring og veiledning. Det betyr at Bufetat har tatt et langt skritt videre når det gjelder brukermedvirkning i familievernnet.

2.2.4 Økonomiske resultater - Utgiftsutvikling

Hovedmål: Budsjettbalanse på alle kapitler og poster

Etaten innfrir målet om budsjettbalanse på kapittel på kapittel 842 for 2010.

I dette avsnittet fokuserer vi på regionenes utgifter og inntekter isolert sett, og holder derfor direktoratets utgifter og inntekter utenfor.

Tabell 2-5 viser utviklingen i regionenes utgifter og inntekter på kapittel 842/3842 fra 2008 til 2010.

Tabell 2-5 Utgifter og inntekter kap. 842/3842 Familievern. 2008-2010. Beløp i 1 000 kroner

Post	2008	2009	2010	Endring		Endring i prosent	
				08-09	09-10	08-09	09-10
01 Driftsutgifter	177 799	190 596	197 940	12 797	7 344	7,2	3,9
21 Spesielle driftsutgifter	3 009	2 863	4 102	-146	1 239	-4,9	43,3
70 Tilskudd til kirkens familievern	111 458	122 264	126 152	10 806	3 888	9,7	3,2
Sum utgifter	292 266	315 723	328 194	23 457	12 471	8,0	4,0
15-18 Refusjoner	-4 109	-6 655	-3 599	-2 545	3 056	61,9	-45,9
Utgifter fratrukket refusjoner	288 157	309 068	324 595	20 911	15 527	7,3	5,0
Andre inntekter							
01 Diverse inntekter	-1 137	-763	-1 066	375	-303	-33,0	39,7
Netto utgift (utgifter – inntekter)	287 019	308 306	323 530	21 286	15 224	7,4	4,9

Utgifter fratrukket refusjoner øker med i underkant av 16 mill. kroner, noe som tilsvarer en nominell vekst på fem prosent. Den reelle økningen, justert for pris- og lønnsvekst, er på drøyt tre mill. kroner eller i underkant av én prosent.

Forklaringer på utgiftsveksten - familievern

Veksten i utgiftene fra 2009 til 2010 er på 15,5 mill. kroner. Vi forklarer innholdet i utgiftsveksten nærmere i Vedlegg 2.

2.2.5 Produktivitet og overordnede trekk i familievernet

Utgifter fratrukket refusjoner pr. konsultasjon

Tabell 2-6 viser utviklingen i utgifter fratrukket refusjoner pr. konsultasjon i familievernet fra 2008 til 2010.

Tabell 2-6 Utgifter fratrukket refusjoner pr. konsultasjon i familievernet etter region i perioden 2008-2010

Region	2008	2009	2010
Region øst	2 544	2 645	2 698
Region sør	2 708	2 935	2 762
Region vest	2 674	2 717	2 673
Region Midt-Norge	2 671	2 724	2 641
Region nord	3 546	3 482	3 767
Totalt	2 715	2 808	2 803

Utgifter fratrukket refusjoner pr. konsultasjon i familievernet er uendret fra 2009 til 2010 målt i løpende kroner. Det er en nedgang i utgifter fratrukket refusjoner pr. konsultasjon i familievernet når man korrigerer for lønns- og prisstigning. Tabellen indikerer at det foregår en effektivisering i familievernet på landsbasis. Alle regioner bortsett fra Region øst og Region nord har en nedgang i utgifter fratrukket refusjoner pr. konsultasjon.

2.3 Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

Delmål: ”Gode omsorgstilbud til enslige mindreårige asylsøkere”

Manglende forutsigbarhet i ankomster av enslige mindreårige asylsøkere stiller Bufetat overfor en del utfordringer. I 2010 har det ankommet 177 enslige mindreårige asylsøkere under 15 år, mens antall ankomster i 2009 og 2008 var henholdsvis 263 og 209 barn. Store svinginger i antall ankomster gjør det krevende å dimensjonere det statlige tilbudet riktig. Den planlagte oppbyggingen av statlige omsorgssentre har i liten grad vært reversibel og ble ferdigstilt i 2010. For at Bufetat skal ha et sikkerhetsnett, dersom ankomstene igjen skulle overstige statlig kapasitet, vil anskaffelsesprosessen for rammeavtaler for plasser i godkjente, private omsorgssentre videreføres og avsluttes i løpet av første kvartal 2011.

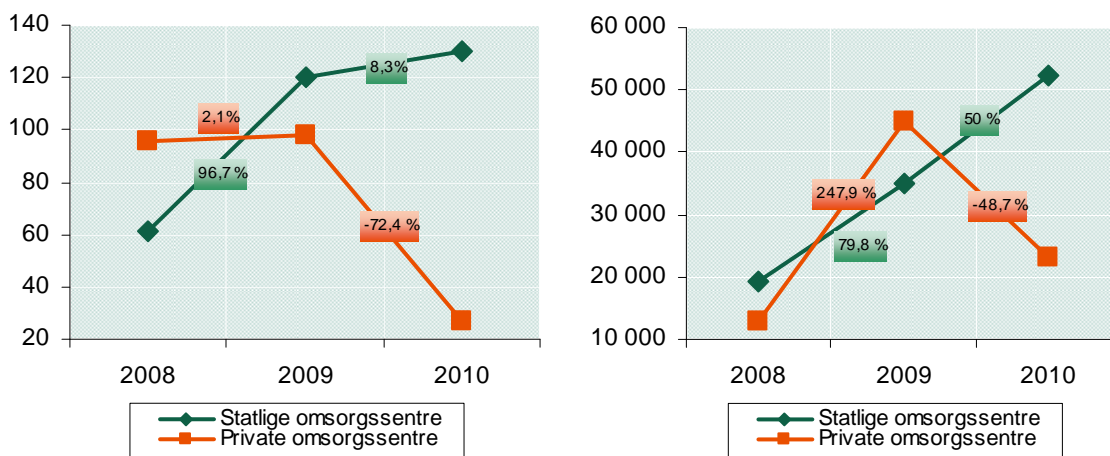
2.3.1 Faglige resultat – Likeverdige tilbud

Innledningsvis i dette avsnittet omtaler vi aktiviteten på omsorgssentrene. Dette gir et bilde på omfanget av tjenesten og er et bakteppe for omtalen av hva som har blitt gjort for å fremme likeverdige tilbud senere i avsnittet.

Aktivitetsutvikling i 2010

Figur 2-11 viser antall enslige mindreårige asylsøkere med tiltak pr. 31. desember og antall oppholdsdager i perioden 2008-2010.

Figur 2-11 Antall enslige mindreårige asylsøkere med tiltak pr. 31. desember, og antall oppholdsdager, i perioden 2008-2010

Totalt har det vært en reduksjon, både i antall barn og i antall oppholdsdager, på henholdsvis 28 prosent og 5,6 prosent i 2010 sammenlignet med 2009. Nedgangen har skjedd i de private omsorgssentrene.

Det har vært en vridning fra private til statlige omsorgssentre. Årsaken er at det har vært en reduksjon i antall ankomster og at det har blitt etablert 42 nye plasser i statlige omsorgssentre i 2010. Økt kapasitet i statlige omsorgssentre har redusert behovet for private plasseringer. Bufetat har ikke plassert barn i private omsorgssentre siden våren 2010.

Kompetanseplan

I løpet av 2010 har det vært gjennomført åtte kurs og fagsamlinger for ansatte i omsorgssentrene og regionene.

En tverregional kompetansegruppe har utarbeidet en kompetanseplan. Kompetanseplanen gir føringer for hvilke temaer som bør prioriteres, og hvordan direktoratet og regionene kan være en støtte for omsorgssenterlederne i arbeidet med å sikre at ansattes kompetanse videreutvikles og vedlikeholdes.

Kompetanseplanen vil være faglig retningsgivende for kompetansearbeidet i omsorgssentrene i 2011.

Informasjonsfilm om asylprosessen

I løpet av høsten 2010 har direktoratet laget en informasjonsfilm om asylprosessen og et veiledningshefte. Dette skal brukes av ansatte på omsorgssentrene når barnet ankommer og sikrer at informasjonen barnet får er god og riktig. Målsettingen er at filmen skal realitetsorientere barnet og åpne for samtale med de voksne på omsorgssenteret. Filmen og veiledningsheftet ferdigstilles i løpet av første kvartal 2011.

2.3.2 Faglige resultater – Kvalitet

Kartleggings- og oppfølgingsplan Omsorgssenteret skal, i samarbeid med barnet, utrede barnets situasjon og behov og utarbeide et forslag til oppfølging av barnet mens det oppholder seg på omsorgssenteret. Kartleggingen skal utarbeides i samarbeid med barnet. jf. lovens § 5A-6.

For å ivareta dette kravet har Region øst videreutviklet kartleggingsverktøyet KOPP (Kartleggings- og oppfølgingsplan), og tilbudt opplæring til regionene med omsorgssentre. Fra 1. juli 2010 har den nye KOPPen vært implementert i arbeidet ved alle omsorgssentrene. KOPP skal danne grunnlag for den oppfølging barnet får under opphold ved omsorgssenteret og ved bosetting i en kommune eller i forbindelse med at barnet skal returneres til hjemlandet.

Det er behov for en veileder som beskriver gode arbeidsprosesser i arbeidet med KOPP og som fastsetter kriterier for når nye oppfølgingsvedtak bør fattes. Regionene har i 2010 deltatt i en arbeidsgruppe som følger implementeringen av revidert KOPP, kartlegger ulike organisering av arbeidet med KOPP og innhenter eksempler på god praksis. Arbeidet videreføres i januar 2011.

Skole

Barna skal få et skoletilbud i tråd med opplæringsloven, og omsorgssenteret, skolen og vergen har ulike roller i den forbindelse. Bufdir har i 2010 arrangert fagsamlinger der skoleansvarlige i omsorgssentrene har delt sin praksis og erfaringer. Innholdet i samlingene ligger til grunn for Bufdirs utkast til rundskriv om omsorgssentrenes oppgaver i forhold til skole. Det arbeides allerede godt med skole i omsorgssentrene, men nytt rundskriv vil medføre en likere forståelse og praksis i private og statlige omsorgssentre.

2.3.3 Faglige resultater – Samarbeid

Regionalisering

Fra og med 1. september 2010 har hver region hatt ansvar for alle oppgaver som gjelder enslige mindreårige asylsøkere som oppholder seg, og for enslige mindreårige flyktninger som skal bosettes, i egen region. Region øst har hatt opplæring av de to andre regionene som har omsorgssentre i all saksbehandling for barn i omsorgssentre, og med samtlige regioner i bosettingsarbeid.

Bosetting

I 2010 har Bufetat bosatt 167 enslige mindreårige flyktninger, mens 94 bosettingsklare barn i omsorgssentre venter på bosetting pr. 31. desember 2010. Tiden fra vedtak om opphold til bosetting i en kommune har i 2010 økt fra i overkant av fem måneder, til i overkant av syv måneder, sammenlignet med 2009. I 2010 har 78 prosent blitt bosatt i bofelleskap og 19 prosent har blitt bosatt i fosterhjem, hvor av en tredel av disse har blitt bosatt i fosterhjem hos slektninger. Den lange ventetiden skyldes bl.a. at kommunene har brukt lang tid på å etablere og bygge opp nye bofelleskap, og det har tatt lang tid å rekruttere fosterhjem. Regionaliseringen har medført tettere samarbeid med IMDi og større mulighet til kontakt med aktuelle bosettingskommuner.

2.3.4 Økonomiske resultater – Utgiftsutvikling

Hovedmål: Budsjetbalanse på alle kapitler og poster

Sammenlignet med tildelt budsjett viser regnskapet for 2010 at det har vært et merforbruk på kapittel 856 på 1,1 mill. kroner. Dette er en overskridelse av den tildelte budsjettrammen på om lag 0,25 prosent, noe som er tilnærmet budsjettbalanse. Vi anser at hovedmålet er nådd.

Tabell 2-7 viser utviklingen i utgifter og inntekter på kapittel 856/3856 fra 2008 til 2010.

Tabell 2-7 Utgifter og inntekter - kap. 856/3856 Barnevernets omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere. 2008-2010. Beløp i 1 000 kroner

Post	2008	2009	2010	Endring 08-09	Endring 09-10
01 Driftsutgifter	182 825	472 052	451 644	289 227	-20 409
Sum utgifter	182 825	472 052	451 644	289 227	-20 409
15-18 Refusjoner	-1 688	-7 288	-11 728	-5 600	-4 440
Utgifter fratrukket refusjoner	181 138	464 765	439 916	283 627	-24 849
01 Diverse inntekter	-18	-288	-801	-271	-513

Utgifter fratrukket refusjoner på kapittel 856 post 01 har blitt redusert med om lag 5,3 prosent i 2010 sammenlignet med 2009. Utgiftsreduksjonen skyldes aktivitetsnedgang, reduserte etableringsutgifter og redusert dagpris i de statlige omsorgssentrene.

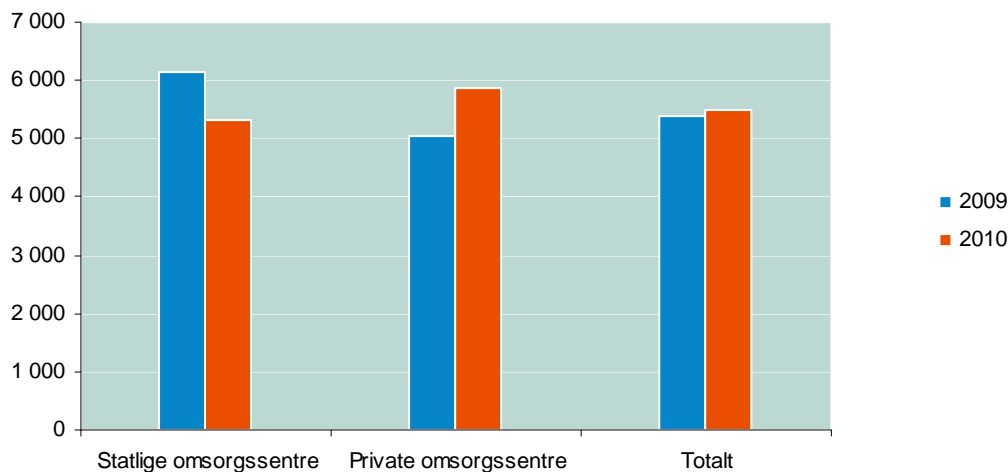
Dagpris for enslige mindreårige asylsøkere

I dette avsnittet fokuserer vi på utviklingen i produktivitet fra 2009 til 2010. Som produktivitetsmål bruker vi dagpris fordelt på tiltakstype.

Dagpris for enslige mindreårige asylsøkere beregnes som driftsutgifter korrigert for refusjoner og diverse inntekter eksklusiv utgifter til regionale fellesfunksjoner (kapittel 856, post 01 + kapittel 3856, post 15-18 ÷ regionale fellesfunksjoner basert på koststed) delt på antall oppholdsdager i omsorgssentre, statlige og private institusjoner.

Figur 2-12 viser utviklingen i dagpris fordelt etter tiltakstype fra 2009 til 2010.

Figur 2-12 Dagpris etter tiltakstype 2009-2010. Beløp i 2010-kroner⁷

Totalt har det vært en økning i dagpris på to prosent i 2010 sammenlignet med 2009.

Det har vært en reduksjon i dagpris ved de statlige omsorgssentrene på 13 prosent i 2010 sammenlignet med 2009. Dagprisen har blitt redusert i alle regioner. Nedgangen skyldes i stor grad at 2009 var en oppstartsperiode for mange av omsorgssentrene. I 2009 driftet omsorgssentre periodevis med full bemanning uten belagte plasser.

⁷ Dagprisene i 2009 har blitt justert med en deflator på 3,4

Det har vært en økning i dagpris ved de private omsorgssentrene på 17 prosent i 2010 sammenlignet med 2009. Økningen skyldes betaling for ubrukte plasser. I 2009 var antall ankomster høyere enn hva som var håndterbart i de statlige omsorgssentrene. Dette førte til kjøp av private plasser. I 2010 har antall ankomster vært betraktelig lavere, noe som har ført til at mange av de private plassene har blitt stående ubrukt. Alle kontrakter med private aktører har blitt sagt opp. Bufetat har ikke betalt for ubrukte dager siden 1. august 2010. Nye rammeavtaler med private aktører vil tas i bruk ved behov i 2011, noe som vil innebære betraktelig lavere dagpris enn hva som har vært tilfellet i 2010.

2.4 Personal/HR

I løpet av 2010 ble det utført 4 919 årsverk⁸, mot 4 777 årsverk i 2009 i Bufetat. Det er særlig antall årsverk i direktoratet og på omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere som har økt. Økningen i direktoratet skyldes overføring av ansatte fra Helsedirektoratet.

I overkant av 65 prosent av Bufetats ansatte er kvinner. Den største gruppen ansatte er mellom 40 og 49 år, med 31,6 prosent.

Bufetat begynte i 2010 på flere store omstillingsprosesser, bl.a. som følge av nedgang i ankomstillene for enslige mindreårige asylsøkere og Program 2010. Dette har stilt store krav til ansatte og til samarbeidet mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte i Bufetat.

Gjennomsnittlig sykefravær for regionene har gått ned i 2010 sammenlignet med 2009, men det er variasjon mellom regionene. I regionene har gjennomsnittsfraværet ligget under landsgjennomsnittet for helse- og sosialtjenester pr. 3. kvartal, både i 2009 og 2010.

Bufetats lederutviklingsprogram, som hadde oppstart i 2008, ble avsluttet med en fellessamling for alle lederne i etaten våren 2010.

2.5 Forklaringer til statsregnskapet

Økonomiske resultater for Bufetat

I dette avsnittet oppsummeres de økonomiske resultatene for Bufetats hovedkapitler. Det gjelder områdene kapittel 842/3842 Familievern, kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet, kapittel 856/3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere og kapittel 858/3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Det gis også en omtale av kapittel 859/3859 EUs ungdomsprogram og prosjekt- og tilskuddsmidler fra andre kapitler under BLDs budsjett som etaten har disponert.

For en totaloversikt over budsjett sammenlignet med regnskap for alle kapitler og poster som Bufetat har disponert i 2010, viser vi til Vedlegg 1. For detaljerte beskrivelser pr. post viser vi til oversendelse til BLD 7. februar 2011.

Kapittel 842/3842 Familievern

Tabell 2-8 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2010 på kapittel 842/3842 Familievern.

---

⁸ Ikke korrigert for sykefravær.

Tabell 2-8 Kapittel 842/3842 Familievern. Beløp i 1 000 kroner

Post	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Tildelt budsjett 2010	Avvik
01 Driftsutgifter	195 436	202 722	200 966	-1 756
21 Spesielle driftsutgifter	4 554	5 388	7 256	1 868
70 Tilskudd til kirkens familievern	122 954	126 849	124 242	-2 607
Sum utgifter kap. 842	322 943	334 959	332 464	-2 495
15 – 18 Refusjoner	-6 655	-3 599	0	3 599
Utgifter fratrukket refusjoner	316 289	331 360	332 464	1 104
01 Diverse inntekter	-763	-1 066	-560	506
Sum andre inntekter	-763	-1 066	-560	506

Kapittel 842/3842 Familievern hadde en samlet tildeling i 2010 på 332,5 mill. kroner.

Utgifter fratrukket refusjoner var på 331,4 mill. kroner i 2010. Dette gir en mindretgift på 1,1 mill. kroner, tilsvarende 0,3 prosent av tildelte midler.

Kapittel 842 post 21 viser en mindretgift på 1,9 mill. kroner. Mindreforbruket knyttes til KOR-implementeringen, kompetanseheving i familievernet, avlysning av planlagte aktiviteter, lavere trykkeriutgifter i forbindelse med kommunikasjonsstrategien, innsparing i forbindelse med en nasjonal fagkonferanse og utsettelse av skoleringsseminar i FADO.

Det var adgang til å overskride bevilgningen mot merinntekter på kr 506 000. Nettoresultatet for kapittel 842/3842 viser en mindretgift på 1,6 mill. kroner.

Kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet

Tabell 2-9 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2010 på kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet.

Tabell 2-9 Kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet. Beløp i 1 000 kroner

Post	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Tildelt budsjett 2010	Avvik
01 Driftsutgifter	3 208 895	3 384 207	3 363 485	-20 722
22 Kjøp av private barneverntjenester	1 576 166	1 545 944	1 517 294	-28 650
45 Investeringer	31 329	26 408	34 668	8 260
60 Tilskudd til kommuner	160 114	211 682	169 948	-41 734
Sum utgifter	4 976 505	5 168 242	5 085 395	-82 847
15 – 18 Refusjoner	-116 059	-125 056	0	125 056
Utgifter fratrukket refusjoner	4 860 446	5 043 186	5 085 395	42 209
01 Diverse inntekter	-23 355	-19 967	-16 868	3 099
02 Barnetrygd	-3 419	-3 729	-3 372	357
03 Enslige mindreårige asylsøkere	-112 541	-106 783	-105 060	1 723
60 Kommunale egenandeler	-865 773	-845 047	-874 746	-29 699
Sum andre inntekter	-1 005 088	-975 526	-1 000 046	-24 520

I 2010 disponerte kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet tildelinger på til sammen 5,1 mrd. kroner.

Utgifter fratrukket refusjoner var på 5,04 mrd. kroner i 2010. Dette gir en mindretgift på 42,2 mill. kroner sammenlignet med tildelt budsjett, tilsvarende 0,8 prosent av tildelte midler.

Utgifter fratrukket refusjoner på postene 01, 22 og 60 var på 5,02 mrd kroner. Dette gir et mindreforbruk på 34 mill. kroner.

Mindreutgiften skyldes regionenes restriktive bruk av midler, utgiftsreducerende tiltak og sterke fokus på økonomi og økonomistyring, jf. arbeidet som ble gjort i Program 2010.

Kapittel 855 post 45 viser en mindreutgift på 8,3 mill. kroner. Dette skyldes endringer i innkjøpsplanleggingen og stans av planlagte investeringer. Spesielt knytter mindreutgiften seg til bilansskaffelser. Det har også vært mindreutgift i forbindelse med forsinket overtagelse av en privat institusjon.

Kapittel 3855 post 60 viser en mindreinntekt på 29,7 mill. kroner. Mindreinntekten skyldes at det har vært en sterkere vridning fra tiltakstyper med kommunale egenandel til tiltakstyper uten kommunale egenandeler enn hva som lå til grunn for budsjettet. Denne vridningen har vært sterkere enn hva våre prognoser og framskrivingsmodeller som ligger til grunn for nysalderingen tilsier. Differansen mellom framskriving og faktisk utvikling er spesielt stor for statlige beredskaps- og familiehjem og kommunale fosterhjem med statlig forsterkning.

I enkelte saker er det uenighet mellom stat og kommune angående betalingsansvaret. Flere av sakene behandles nå i Barnevernets Tvisteløsningsnemnd (BTN), og betalinger fra kommunen er midlertidig stoppet i påvente av BTN's konklusjon. I våre prognoser ble det ikke tatt tilstrekkelig høyde for at kommunene avventer behandlingen i BTN.

Kapittel 3855 har mindreinntekter på til sammen 24,5 mill. kroner. Nettoresultatet for kapittel 355/3855 eksklusiv post 45 er en mindreutgift på 9,4 mill. kroner. Nettoresultatet for kapittel 355/3855 inklusiv post 45 er en mindreutgift på 17,7 mill. kroner.

Kapittel 856/3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere

Tabell 2-10 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2010 for kapittel 856/3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere.

Tabell 2-10 Kapittel 856/3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere. Beløp i 1 000 kroner

Post	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Tildelt budsjett 2010	Avvik
01 Driftsutgifter	472 052	451 644	438 006	-13 638
15-18 Refusjoner	-7 288	-11 728	0	11 728
Utgifter fratrukket refusjoner	464 765	439 916	438 006	-1 910
01 Div. inntekter	-288	-801	0	801
Sum andre inntekter	-288	-801	0	801

I 2010 disponerte kapittel 856/3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere tildelinger på til sammen 438 mill. kroner.

Utgifter fratrukket refusjoner var på 439,9 mill. kroner i 2010. Sammenlignet med tildelt budsjett for 2010 gir dette en merutgift på 1,9 mill. kroner, tilsvarende 0,4 prosent av tildelte midler.

Det var adgang til å overskride bevilgningen mot merinntekter på 0,8 mill. kroner. Nettoresultatet for kapittel 856/3856 er da en merutgift på 1,1 mill. kroner.

Kapittel 858/3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Tabell 2-11 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2010 på kapittel 858/3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Tabell 2-11 Kapittel 858/3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Beløp i 1 000 kroner

Post	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Tildelt budsjett 2010	Avvik
01 Driftsutgifter	176 455	185 671	182 401	-3 270
21 Spesielle driftsutgifter	2 120	8 983	9 805	822
22 Reguleringspremie	29 148	32 450	33 297	847
Utgifter kap. 858	207 723	227 105	225 503	-1 602
15-18 Refusjoner	-2 982	-4 939	0	4 939
Sum utgifter fratrukket refusjoner	204 741	222 165	225 503	3 338
01 Diverse inntekter	-1 919	-2 553	-433	2 120
Sum andre inntekter	-1 919	-2 553	-433	2 120

Direktoratet disponerte tildelingen på 225,5 mill. kroner i 2010.

Utgifter fratrukket refusjoner var på 222,1 mill. kroner, som sammenlignet med tildelt budsjett viser en mindreutgift på 3,3 mill. kroner, tilsvarende 1,5 prosent av tildelte midler.

Det var gitt fullmakt til å overskride tildelingen mot merinntekter på til sammen 2,1 mill. kroner. Nettoresultatet for kapittel 858/3858 viser da en mindreutgift på 5,5 mill. kroner.

Mindreutgiften skyldes store merinntekter og refusjoner uten tilsvarende utgiftsøkning og at det økonomiske oppgjøret knyttet til virksomhetsovertakelse fra Helsedirektoratet, og sen avklaring i denne forbindelse, bidro til lavere utgiftsnivå enn planlagt.

Kapittel 859/3859 EUs ungdomsprogram

Tabell 2-12 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2010 for kapittel 859/3859 EUs ungdomsprogram.

Tabell 2-12 Kapittel 859/3859 EUs ungdomsprogram. Beløp i 1 000 kroner

Post	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Tildelt budsjett 2010	Avvik
Post 01 Driftsutgifter	8 715	10 233	9 162	-1 071
15-18 Refusjoner	-362	-448	0	448
Utgifter fratrukket refusjoner	8 353	9 785	9 162	-623
Post 01 Diverse inntekter	-2 547	-3 330	-2 300	1 030
Sum andre inntekter	-2 547	-3 330	-2 300	1 030

I 2010 disponerte kapittel 859/3859 EUs ungdomsprogram tildelingen på til sammen 9,2 mill. kroner.

Utgifter fratrukket refusjoner viser en merutgift på kr 0,6 mill. kroner, tilsvarende 6,8 prosent av tildelte midler.

Det var gitt fullmakt til å overskride bevilgningen mot merinntekter på 1 mill. kroner. Nettoresultatet for kapittel 859/3859 viser en mindreutgift på 0,4 mill. kroner, tilsvarende 4 prosent av tildelingen.

Prosjekt- og tilskuddsmidler

Tabell 2-13 viser regnskapstall opp mot tildelt budsjett for prosjekt- og tilskuddsmidler i 2009 og 2010.

Tabell 2-13 Prosjekt- og tilskuddsmidler. Beløp i 1 000 kroner

Konto	Betegnelser	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Tildelt budsjett 2010	Avvik
840/21	Oppfølging av tiltak og andre voldsføreb.	16 055	6 316	6 960	644
840/60	Tilskudd til krisesentre	176 721	236 717	250 292	13 575
840/61	Tilskudd til incestsentre	56 555	61 427	61 805	378
840/70	Tilskudd til voldsføbyggende tiltak	6 850	6 188	7 390	1 202
841/21	Samlivsbrudd og konfliktløsning, meklings	12 118	12 031	13 101	1 070
841/22	Samlivsbrudd og konfliktløsning, oppl. osv.	2 637	3 079	3 000	-79
841/70	Samlivsbrudd og konfliktløsning, tilskudd	5 352	4 251	4 572	321
841/71	Tiltak etter samlivsbrudd for barn i konfliktfylte familier	0	2 350	2 200	-150
842/21	Spesielle driftsutgifter	4 554	5 388	7 256	1 868
846/21	Oppfølg. av tiltak 16 i handl.pl. LHBT	500	500	500	0
846/70	Tilskudd	3 699	3 310	3 550	240
846/71	Særlige familiepolitiske tiltak	1 020	1 053	1 053	0
846/72	Tilskudd tiltak og akt. LHBT	1 838	1 393	1 393	0
852/70	Adopsjonsstøtte	13 192	15 157	16 677	1 520
854/21	Etablere botilbud, unge under 18 år	18 820	15 901	20 200	4 299
854/65	Refusjon kom. utgifter EMA, overslb.	289 032	484 874	499 762	14 888
854/71	Barn av rusmisbrukere/psykisk syke foreldre	195	200	200	0
855/21	Spesielle driftsutgifter	47 304	65 238	65 586	348
857/21	Barne- og ungdomstiltak, spesielle driftsutg.	1 501	1 461	1 500	39
857/70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	92 893	94 905	94 896	-9
857/71	Utviklingsarbeid	579	447	650	203
857/79	Tilskudd til int. ungdomssamarbeid	5 482	6 727	6 800	73
Sum		757 831	1 027 840	1 069 343	41 503

Etaten har disponert prosjekt- og tilskuddsmidler fra andre poster under BLDs budsjett på til sammen 1,07 mrd. kroner. Regnskap under de samme postene er 1,03 mrd. kroner. Under kommenteres kun postene med vesentlig avvik.

Kapittel 840 post 60 Tilskudd til krisesentre, viser en mindretgift på 13,6 mill. kroner. 7,5 mill. kroner av mindretgiften knyttes til drift av eksisterende krisesentre.

Senteroverskudd i 2009 kommer til fradrag ved utbetalingen av statstilskuddet for 2010. En andel av sentrene hadde forholdsvis store overskudd i 2009. Den resterende mindretgiften skyldes at kommunene ikke har søkt om midler til tilskuddsberettigede tiltak utover faktisk tildeling.

Kapittel 840 post 70 Tilskudd til voldsføbyggende tiltak, viser en mindretgift på 1,2 mill. kroner. Mindreforbruket skyldes forsinkelser i utbetalinger som følge av manglende tilbakemeldinger fra søkere innen utbetalingsfristen, og at det i 2010 var for få støtteverdige søknader.

Kapittel 841 post 21 Meklingsgodtgjørelse, viser en mindretgift på 1,1 mill. kroner. Mindretgiften skyldes lavere aktivitet hos de eksterne meglerne enn forutsatt.

Kapittel 852 post 70 Adopsjonsstøtte, viser en mindretgift på 1,5 mill. kroner. Mindretgiften skyldes at det ankom færre adoptivbarn enn forventet.

Kapittel 854 post 21 Spesielle driftsutgifter knyttet til tiltak i barne- og ungdomsvernet, viser en mindreutgift på 4,3 mill. kroner. Mindreutgiften knyttes til etablering av botilbud for unge under 18 år som står i fare for eller er utsatt for tvangsekteskap. Det er manglende etterspørsel etter tilbudet, slik at behovet har vært lavere enn tildelingen.

Kapittel 854 post 65 Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, viser en mindreutgift på 14,9 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes i stor grad forskyvning av refusjonskrav. Foreldelsesfristen på 3 år gjør det særdeles vanskelig å forutse tidspunkt for utbetaling. Enkelte kommuner ligger år tilbake med å søke om refusjon for bosetting av enslige mindreårige asylsøkere. En stor del av refusjonene som ble innarbeidet i prognosene for 3. tertial 2010, ble det ikke mottatt refusjonskrav for før i januar 2011. I budsjettet er det lagt til grunn at refusjonsordningen skulle omfatte totalt 790 barn med en gjennomsnittlig utgift pr. barn på kr 633 000. Totalt omfattet refusjonen 866 barn med en gjennomsnittlig utgift pr. barn på kr 560 000. Gjennomsnittsutgiften er lavere enn hva som ble lagt til grunn i prognosen, noe som også bidrar til mindreutgiften.

3. RAPPORTERING

3.1 Bufdir

Hovedmål: Gode faglige og økonomiske resultat på direktoratets ansvarsområder

Omtales i del 1.

Direktoratets vurdering av Program 2010-arbeidet

Program for økonomisk balanse og god faglig praksis i det statlige barnevernet 2010 har hatt tre hovedfokusområder for sitt arbeid:

1. Inntak og tiltaksvalg
2. Oppholdstid på institusjon
3. Utgifter pr. statlig institusjonsplass

Hovedfokusområdene er valgt ut i fra hva som er viktigst for:

- a) Økonomisk måloppnåelse
- b) Områder hvor det er behov for mer enhetlig praksis i etaten

Program 2010 har bidratt til at etaten har oppnådd budsjettbalanse på kapittel 855 Det statlige barnevernet. Vi ser at bidraget til måloppnåelsen kommer delvis fra konkrete tiltak i regionenes utviklingsplaner og delvis fra overordnede arbeider igangsatt av programkontoret. I tillegg kommer effekter på andre områder. Vi ser at potensialet i utviklingsplanene og de ulike fokusområdene ikke er fullstendig utnyttet. Fortsatt har etaten et stort potensial. Flere av de i gangsatte tiltakene vil gi økonomiske effekter i de kommende årene. Til tross for at enkelte av effektene i 2010 ikke kan knyttes direkte til fokusområdene i Program 2010, tror vi det fokuset programmet har satt på sammenhengen mellom faglig utvikling og økonomisk effektivitet har bidratt til disse effektene. I tillegg har involveringen av hele etaten bidratt til en større fellesskapsfølelse og forpliktelse til å oppnå budsjettbalanse. Etaten har stått sammen om å oppnå målet.

Implementering av god praksis

For å sikre at tid og krefter settes inn på de områder som er avgjørende for å nå kravet om budsjettbalanse har direktoratet ved Program 2010 lagt en overordnet plan for gjennomføring og implementering av god praksis på de tre fokusområdene. Som gjennomgående metodikk er det valgt *dialogkonferanser* for tverrfaglig drøfting og forankring og *case-basert trening* av personalgrupper. Regionene har utpekt *implementeringsansvarlige*. Regionalt fokus og lokal oppfølging er, og har vært, en kritisk suksessfaktor i prosessen. Arbeidet har vært ledet av programkontoret som sammen med de implementeringsansvarlige i hver region har planlagt og gjennomført nasjonale og regionale tiltak. Planene med tiltak i regionene strekker seg over til 2011. Hovedaktiviteter i 2010 har vært dialogkonferanser. Arbeid med å utarbeide de regionale planene og samordning og deling av praksis gjennom de implementeringsansvarlige. Vi har ikke kommet langt nok i arbeidet med case-basert trening i 2010.

Kunnskapsgrunnlag/kunnskapssammenstilling

Barnevernets tjenester skal være kunnskapsbaserte og en av programkontorets oppgaver har vært å formidle kunnskapsgrunnlag knyttet til de fokusområder som er prioritert i programmet. I regi av Program 2010 er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag om oppholdstid på institusjon som er formidlet i etaten.

Analyser

Programkontoret har utarbeidet overordnede analyser knyttet til fokusområdene som verktøy for regionene til sammenligning mellom regioner og enheter i regionene. Det har jevnlig vært utarbeidet analyser av utviklingen i antall barn og unge med oppholdstid over to år i institusjon. Det har også blitt utarbeidet analyser av utgifter pr. plass i statlige institusjoner pr. 2009 og for andre tertial 2010. Det er utarbeidet en analyse av dekningsgrader i barnevernet.

Regionenes utviklingsplaner

Regionene har utarbeidet utviklingsplaner etter fokusområdene med utgangspunkt i utfordringene knyttet til sin region. Disse har blitt oppdatert gjennom året. Vedlegg 4 viser utviklingsplanene inkludert en statuskolonne med lyssetting grønn, gult og rødt for å indikere regionenes vurdering av måloppnåelse pr. tiltak. Vurderinger av måloppnåelse i henhold til styringsparametrene inngår i vurderingene i del 1 av årsrapporten.

Fokusområde 1 – Inntak og tiltaksvalg

Inntak til det statlige barnevernet og riktig tiltaksvalg har stått sentralt i arbeidet med fokusområde 1. Innstrømmen til det statlige barnevernet har vært en sentral risiko for etatens økonomiske måloppnåelse i 2010. Et risikoreducerende tiltak som pågår i etaten er implementering av enhetlige retningslinjer for fagteamenes arbeid. Retningslinjene er, etter en prosess med bred deltakelse, avsluttet, jf. omtale i del 1. Resultatene ved årets slutt viser totalt for etaten en liten økning i antall barn med tiltak i det statlige barnevernet. Det er store variasjoner mellom regionene i utviklingen av inntaksvolumet, jf. omtale i del 1.

Kommunesamarbeidet er grunnleggende for å oppnå riktige tiltaksvalg. Ved etablering og videreutvikling av arenaer for dialog med kommunene om riktig tiltaksvalg i en sammenheng som omfatter både kommunale og statlige tiltak søker regionene å styrke felles forståelse med det kommunale barnevernet. I alle regioner har fagteamene møter med kommunen. Systematikk, formål og temaer varierer. Direktoratet vurderer det som nødvendig med en mer enhetlig praksis for kommunesamarbeidet. Veileder for det kommunale og statlige barnevernet for inngåelse av samarbeidsavtaler skal være en drahjelp for regionene i dette arbeidet, jf. omtale i del 1.

Kjøp av private plasser har vist seg å være en av de største risikoene for måloppnåelse. Da tiltakene i de regionale utviklingsplanene ikke var tilstrekkelige for å redusere kjøp, iverksatte direktoratet flere risikoreducerende tiltak. Fullmakten til å godkjenne kjøp av private plasser er strammet inn ved at regiondirektørene ikke kan delegerer fullmakter videre. Direktoratet har gitt opplæring og veiledning i korrekt bruk av nye rammeavtaler for private plasser. Alle fagteam har fått opplæring i bruk av de nye avtalene. I tredje tertial 2010 har det vært en reduksjon i antall kjøp av private plasseringer. Region vest står for omtrent hele reduksjonen.

Fokusområde 2 – Oppholdstid på institusjon

Program 2010 har hatt et generelt fokus på oppholdstid, og dette har gitt positive resultater. Etatens målrettede fokus på barn med oppholdstid over to år viser nå resultater med en nedgang i antall barn og ungdom med lang oppholdstid. Vi viser til omtale i del 1

Fokusområde 3 – Utgifter pr. statlig institusjonsplass

Utgifter fratrukket refusjoner pr. plass i institusjon og dagpris i statlig institusjoner har økt, mens de totale utgiftene til institusjon har gått ned, jf. del 1. Det viser at tiltak iverksatt i fokusområdet har bidratt til reduserte utgifter selv om det ikke framgår av de valgte styringsparametrene. Vi viser til omtale i del 1.

Overføring av oppgaver knyttet til personer med nedsatt funksjonsevne
Omtalt i Vedlegg 11.

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), Region sør
Vi viser til RVTS sørs årsrapport for 2010, Vedlegg 9.

Tjenestetilbudet til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner

For å bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, fordelte Bufdir ca. 1,4 mill. kroner til 26 tiltak og prosjekter. Ni søknader ble avslått. Tiltak og prosjekter som ble prioritert i 2010 var i tilknytning til arbeidslivet, blant unge og eldre, blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner med flere diskrimineringsgrunnlag og i idretten.

Rokkansenteret ferdigstilte i 2010 rapporten ”Kartlegging av familievernets og barnevernets tjenestetilbud til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner”. Rapporten kommer med anbefalinger til Bufetats arbeid med disse gruppene. Bl.a. peker rapporten på behov for kompetanseheving blant ansatte. Bufdir vil arbeide videre med anbefalingene.

3.2 Barnevern

Hovedmål: Barn og unge får omsorg og vern og mestrer sine liv og videreutvikler evnene sine

Omtalt i del 1.

Omtale oppfølgingen av Bufdirs helhetlige kompetansestrategi, herunder den flerkulturelle kompetansen

På barnevernområdet har det i 2010 vært arbeidet målrettet med et dokument, ”Helhetlig plan”, senere omtalt som ”fagstrategi”. Dette dokumentet har fremdeles status som arbeidsdokument. Dokumentet identifiserer sentral felles kompetanse i relasjonsarbeidet med barn og familier, og påpeker viktigheten av at etatens kollektive kompetanse når det gjelder å etablere utviklingsfremmende og ivaretaende omgivelser for barn må økes. Perspektivene i dokumentet skal videreføres i etatens kvalitetsutviklingsprogram som er under etablering.

Systematisk satsing på forskning og utvikling

I 2010 fikk Bufdir tildelt 34 mill. kroner til forskning og utvikling (FoU). Midler til Atferdssentret er ikke medregnet her. Redegjørelse for hvordan midlene til FoU er fordelt framkommer av omtalen under.

Som ledd i formidlingsarbeidet har Bufdir i 2010 gjennomført flere konferanser og arbeidsseminarer. Nasjonalt bibliotek for barnevern og familievern er en viktig arena for å spre kunnskap fra forsknings- og utviklingsprosjekter.

Oppfølging av forsknings- og utviklingsstrategien

Prioriteringene innenfor forskning og utvikling gjøres i henhold til strategidokument *Et kunnskapsbasert barnevern. Strategi for FoU-arbeid i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Barne- og likestillingsdepartementet (2009-2012)*. Strategien skal bidra til å styrke kvaliteten på forskningen og utvikle gode bærekraftige forskningsmiljøer.

Nye prosjekter og oppgaver i 2010

Modeller for rusbehandling – en kunnskapsoversikt

Høsten 2010 sendte Bufdir ut en tilbudsforespørsel til utvalgte miljøer på *Modeller for rusbehandling. En kunnskapsoversikt*. Atferdssenteret vant konkurransen. Formålet med kunnskapsoversikten er å øke kunnskapen om hvilke modeller innenfor rusbehandling av barn/ungdom som har positiv effekt, er lovende eller er under utprøving. Eksisterende forskning på feltet skal sammenstilles på en systematisk måte og målgrupper, komponenter, teoretisk grunnlag og arenaer skal identifiseres. Dette skal gi etaten økt kunnskap om rusbehandling og kunne brukes i etatens arbeid med å videreutvikle rusbehandlingen. Kunnskapsoversikten skal være ferdig i mars 2011.

Prosjekter som ble videreført i 2010

Instituttforankret strategisk program for forskning om fosterhjem – Fosterhjem for barns behov

Målet med programmet er å få et solid og helhetlig kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av fosterhjemsarbeidet. Programmet skal også bidra til å styrke kvaliteten på forskning med relevans for barnevernet og legge til rette for nasjonal og internasjonal nettverksbygging. I 2010 ble oppstartkonferanse for forskningsprogrammet avholdt. Kunnskapsstatusen samt endelige prosjektskisser for alle de seks delprosjektene forelå i november.

Barnevern i Norge 1990-2011. En longitudinell studie

Prosjektet ble videreført, og barneverndata for 2007 og 2008 ble koplet til. I tillegg ble databasen utvidet med data fra SSB. Det ble opprettet en referansegruppe med representanter for brukergrupper. Prosjektgruppen har skrevet 7 artikler som er publisert/skal publiseres i ulike tidsskrifter (nasjonale og internasjonale). I 2010 ble prosjektet også presentert i et seminar om longitudinelle studier.

EKUP (Enhet for kognitiv utviklingspsykologi)

EKUP har i 2010 levert løpende resultater og foreløpige funn fra sine prosjekter til Bufdir og kommet med forslag til intervensjoner og videre oppfølging av kunnskapen som produseres.

Psykisk helse hos barn i barneverninstitusjon

I 2010 har den tverrfaglige forskergruppen ved NTNU lagt grunnlaget for en stor datainnhenting som begynner i 2011. Pilotprosjekt vil igangsettes umiddelbart.

Det nye barnevernet

Forskningsprosjektet Det nye barnevernet har i 2010 arbeidet med Fase 2. Om lag 80 familier over hele landet skal intervjues på tre ulike tidspunkter. I 2010 publiserte Nordlandsforskning et notat med analyser av datamaterialet fra prosjektets første fase.⁹ Forskergruppen har inngått et samarbeid med Universitetet i Linköping. Åtte kommuner i Östregötland -regionen deltar nå i det som er den svenske ekvivalenten til Det nye barnevernet. Designet er likt prosjektet i Norge, med noen tilpasninger til svenske forhold.

Brukermedvirkning i Bufetat

I 2009 lyste Bufdir ut et oppdrag om å kartlegge brukermedvirkning i det statlige barnevernet. Diakonhjemmet Høgskole fikk oppdraget. Rapporten forelå i 2010 og avdekket en rekke

---

⁹ Øyen, Clifford og Gustavsen (2010), Tiltaksprofil og tiltaksutvikling i kommunalt barnevern. Nordlandsforskning

utfordringer for Bufetat med tanke på brukermedvirkning. Resultatene skal utgjøre et grunnlag for videre arbeid med å forbedre og systematisere brukermedvirkning.

Støtte til Universitetet i Agder/Praxis-sør

Bufdir videreførte støtten til Universitetet i Agder. Målet er bl.a. å konsolidere Praxis-sør og styrke forskningen med relevans for barnevernet.

Psykisk helse blant enslige mindreårige asylsøkere

I 2010 har Folkehelseinstituttet videreført den longitudinelle datainnsamlingen og analyser knyttet til enslige mindreårige asylsøkeres psykiske helse. Det forelå en rapport fra prosjektet sent i 2009 og ny rapport planlegges i 2011. Den nye rapporten skal ha vekt på enslige mindreårige asylsøkeres utvikling over tid.

Hjelpetiltak

Bufdir følger opp anbefalingene fra Nordisk forskerkonferanse og planlegger en satsing på forskning om hjelpetiltak i 2011. Arbeidet med å forberede satsingen har foregått i 2010.

Det ble gitt støtte til opprettelsen av Nordisk forskernettverk for forskning om hjelpetiltak i 2010. Nettverket skal ha første møte i 2011. Nettverket skal være en arena for å styrke og koordinere forskningen om hjelpetiltak i de nordiske landene. Det skal også ses på muligheter for samarbeid på tvers av landegrensene.

Ungdom i svevet

Prosjektet "Ungdom i svevet" er et nasjonalt prosjekt som har sett på virksomme tilnæringsmåter overfor ungdom (15-25 år) i risiko. Fylkesmannen i Nordland er prosjekteier. Oppstarten var i 2007 og avslutningsrapporten kommer i 2011. Foreløpige forskningsfunn er konsentrert rundt verdier for voksnes handlinger i møte med ungdom, strategier for å nå ungdommene og aktiviteter/tjenestetilbud. På basis av prosjektet er det laget film og veileder. Prosjektet har bestått av 15 delprosjekt i ni kommuner. I november ble det arrangert avslutningskonferanse for delprosjektene.

Masterseminar

I 2010 arrangerte Bufdir seminar med presentasjoner av nye masteroppgaver om barnevern/temaer relevant for barnevern. Formålet var å få presentert ny kunnskap fra barnevernsfeltet og se funnenes relevans for barnevernets praksisfelt.

Oppfølging av Barnevernets utviklingscenter (BUS)

Pilotprosjektet med sammenslåing i Region nord ble avsluttet og en ny enhet med navnet "Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – Nord" (RKBU) ble etablert. Arbeidet med å fusjonere de andre sentrene videreføres. Både Region vest og Region Midt-Norge startet opp arbeidet med å slå sammen sentrene i 2010. Det ble sendt ut oppdragsbrev til de tre sentrene, og Bufdir har samarbeidet med Helsedirektoratet om utforming av felles oppdragsbrev for 2011.

Oppfølging av Atferdssenteret

Bufdir koordinerte og utarbeidet oppdragsbrev til Atferdssenteret.

Prosjekter/oppgaver som ble avsluttet i 2010

Evaluering av et hjemmebasert tiltak – LINK

Arbeidsforskningsinstituttet har, på oppdrag fra Bufdir, evaluert hjelpetiltaket LINK i Trondheim kommune. Evalueringen ble avsluttet i januar 2010 og viste at tiltaket var lovende for ungdommer som står i fare for å måtte bli flyttet til institusjon eller fosterhjem. Rapporten om prosjektet konkluderer med at LINK har vært svært vellykket i arbeidet med ungdommenes sosialisering med jevnaldrene og relasjon til familie. Når det gjelder skolesamarbeid, peker rapporten på en del utfordringer. Alt i alt er evalueringen positiv til LINK som alternativ til institusjon og fosterhjem.

Implementering, forankring og kvalitetssikring av kunnskapsbaserte metoder, herunder Parent Management Training – Oregonmodellen (PMTO)/Tidlig Innsats for Barn i Risiko (TIBIR), multisystemisk terapi (MST), funksjonell familierapi (FFT), Multifunksjonell Behandling i Institusjon og nærmiljø (MultifunC), Multidimensjonell fosterhjemsbehandling (MTFC), Læringsbasert rusbehandling (LBR/CM) og andre aktuelle metoder

Region øst har startet arbeidet med å kvalitetssikre MTFC tiltaket ut fra kravene som stilles i forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner. Arbeidet er ikke ferdigstilt.

Se for øvrig omtale i del 1.

Orienterer om implementering av kommunikasjonsstrategien Et åpent barnevern

Arbeidet med å implementere kommunikasjonsstrategien er fulgt opp i alle regioner. Tiltak som er igangsatt i 2010 er forankret i ambisjonene for kommunikasjonsstrategien. Satsingsområder som har hatt høyest prioritet er å gjøre barnevernet bedre kjent, å bedre barnvernets omdømme og befolkningens tillit til barnevernet. Til førstnevnte kan bl.a. nevnes testing av skolepakken i utvalgte kommuner, der målet er at alle barn skal bli bedre kjent med barnevernet. Tilbakemeldingene fra de kommunene som har prøvd ut skolepakken har vært svært positive.

"Utsatt ungdom"/ Ungdom utenfor utanning og arbeidsliv, jf. tillegg til tildelingsbrev 26. mars og 7.juni 2010

Det ble arrangert en konferanse i Drammen 14. – 15. oktober. Konferansen var et samarbeid mellom Bufdir, Husbanken, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet og direktoratenes underliggende forvaltningsorganer. Det var ca 130 deltakere på konferansen. Responsen fra deltakerne var positiv.

Fattigdomssatsingen

Bufdir har laget et forslag til oppfølging av satsingen ”Styrket innsats mot fattigdom blant barn, unge og familier gjennom barnevernet”. På grunnlag av dette, og etter anmodning fra BLD, er det laget en ytterligere konkretisering av hvordan videre innsats skal innrettes. Bufdirs anbefaling er at det bør utgis et rundskriv hvor bl.a. mål, anbefalte tiltak og kriterier/føringer for en ny ordning konkretiseres, og at Bufdir og Arbeids- og Velferdsdirektoratet inngår et tettere samarbeid om tilskuddforvaltningen.

3.2.1.1 Statlige tiltak skal ha høy kvalitet og være effektive

Omtalt i del 1 og Vedlegg 2.

Oversikt over hvor mange faste plasser som er kjøpt etter konkurranse, gjennom rammeavtaler, eller annet, målt ved antall oppholdsdager. Det skal skilles mellom ideelle og kommersielle aktører

Tabell 3-1 Antall oppholdsdager i private institusjoner fordelt på avtaletype i 2010.

Avtaletype	Oppholdsdager	Andel oppholdsdager pr. avtaletype	Herav oppholdsdager i ideelle org.	Andel oppholdsdager i ideelle org.
Driftsavtaler	3 347	1,6	3 347	100
Avtale etter konkurranse med forhandlinger	122 367	57,5	63 102	52
Rammeavtaler	62 059	29,2	16 982	27
Enkeltkjøp	25 034	11,8	2 794	11
Sum	212 807	100,0	86 225	41

Driftsavtalene med ideelle organisasjoner ble i all hovedsak faset ut i løpet av 2009. Region vest har hatt noe aktivitet på driftsavtaler i 2010. Dette bl.a. for å ivareta en forsvarlig avvikling av en institusjon som ikke oppnådde avtale om faste plasser i 2009. Alle driftsavtaler er avvirket fra og med 2011.

Andelen enkeltkjøp av institusjonsplasser er redusert fra 21,4 prosent i 2009 til 11,8 prosent i 2010. Nye rammeavtaler med virkning fra 1. april 2010 har medført en vesentlig reduksjon i enkeltkjøp. Enkeltkjøp av institusjonsplasser i 2010 dreier seg i hovedsak om plasseringer foretatt tidligere år og før 1. april 2010, samt plasseringer i sentre for foreldre og barn. For sentre for foreldre og barn avventes gjennomføring av konkurranse med forhandlinger til rammene knyttet til godkjenning er avklart.

Kjøp fra ideelle organisasjoner utgjorde 41 prosent av alle oppholdsdager i private institusjoner i 2010. Dette er tilsvarende andel som i 2009. Den oppgitte prosentandelen er knyttet kun til de ideelle organisasjonene som deltok i anskaffelsen som var rettet spesielt mot ideelle organisasjoner i 2009. Dette fordi det bare er de institusjonene som deltok i konkurransen som har blitt formelt vurdert i henhold til definisjonen av ideell organisasjon. Andel kjøp fra ideelle organisasjoner er derfor reelt sett noe høyere. Medregnet sentre for foreldre og barn som er drevet av ideelle stiftelser er andelen kjøp fra ideelle organisasjoner 44 prosent.

Vi gjør oppmerksom på at tabellen er basert manuelle sammenstillinger av data.

Andel private institusjonsplasser som ikke er anskaffet i henhold til anskaffelsesregelverket

Andel enkeltkjøp i tabellen over er ikke ensbetydende med andel kjøp som ikke er i henhold til anskaffelsesregelverket. Næringslivets Hovedorganisasjon har klaget Bufetat inn for Klageorganet for offentlige anskaffelser på bakgrunn av Riksrevisjonens rapport for 2009. Klagegjenstanden omfatter to kategorier kjøp av barneverntjenester:

1. enkeltkjøp av ordinære barneverninstitusjonsplasser
2. kjøp av plasser til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

I forbindelse med klagebehandlingen vil det være behov for en avklaring og en kartlegging av hvilke enkeltkjøp som er gjennomført i henhold til unntaksbestemmelser i regelverket og hvilke som vil være å betrakte som ulovlige direkteanskaffelser. Regionene har for første gang i 2010 rapportert andel av private institusjonsplasser som ikke er anskaffet i henhold til anskaffelsesregelverket. De innrapporterte tallene viser dessverre at regionene har tolket bestillingen ulikt og at de innrapporterte tallene ikke er sammenlignbare. I lys av den

ovennevnte klagen fra NHO vil det være av betydning at rapporteringen på dette punktet er korrekt. Bufdir vil derfor presisere bestillingen overfor regionene og innhente tallene på nytt for rapportering i første terial 2011.

God faglig bistand til og et godt samarbeid med kommunene

Omtalt i del 1.

Rapportering på fagteamenes aktivitet i henhold til Program 2010

Omtalt i del 1 og tidligere i del 2.

Antall nye akutt plasseringer totalt og som andel av samlet antall plasseringer i institusjon og familie- og beredskapshjem

Se Vedlegg 3.

Bistand til kommunene i arbeidet med å følge opp ungdom over 18 år (ettervern)

Rapporteringen viser at alle regionene har fokus på ettervern. Fagteamene etterspør omsorgsplaner og tar rutinemessig opp spørsmål om ettervernstiltak med tanke på å tilrettelegge for voksenliv. Tiltak for å bedre overgangen fra barnevern til selvstendig voksenliv kan være:

- Det er økt bruk av individuelle planer som setter fokus på selvstendigjøring
- Det utvikles egne metoder for selvstendighetstrening som omfatter bl.a. matlaging, økonomiforvaltning, fritid, samhandling med slekt/venner og arbeid/utdanning
- Fagteam/fosterhjemtjenesten har et tett samarbeid med alle kommunene i utskrivingsaker
- Institusjonene bistår kommunen med å finne løsninger etter endt institusjonsopphold ved inntak og gjennom jevnlig samarbeids- og ansvarsgruppemøter
- I samarbeid med kommunal barnverntjeneste utarbeides en plan for videreføring av den enkelte ungdom som fagteamet har ansvar for sikre oppfølgingen av

Regionene peker på utfordringer knyttet til å skille hva som skal være et kommunalt ansvar og hva som er et statlig ansvar. Noen erfarer at kommunene ønsker mer deltakelse fra Bufetat i arbeidet med ettervern enn det som følger av Bufetats ansvar etter ansvars- og betalingsrundskrivet. Institusjonene og fagteam ”strekker seg langt” for å bistå og skape gode overføringsprosesser, også for å nå andre sentrale målsettinger som kortere oppholdstider i institusjon.

Mange kommuner oppleves defensive til problemstillingen, noe som må sees i sammenheng med bemanningssituasjonen i den kommunale barneverntjenesten. Det rapporteres også at mange opplever Bufetat sitt ansvar utydelig og vanskelig å definere. Det er usikkerhet knyttet til hvor langt Bufetat skal følge opp saker. Det er videre en utfordring at barnevernet i kommunen ikke alltid mener det er nødvendig å følge opp selv om Bufetat ser det som viktig. En del ungdommer som mangler forutsetninger for å greie seg selv blir av den grunn overlatt til å søke NAV om hjelp på egen hånd.

Omtale arbeidet med Vaktordning i hver region som sikrer at kommunenes barneverntjenester, herunder barnevernvaktene, og påtalemyndigheten gis faglig bistand i forbindelse med plassering av barn utenfor hjemmet utenfor fagteamenes ordinære kontortid når dette er nødvendig (jf. tiltak 3 i regjeringens handlingsplan mot barne- og ungdomskriminalitet, Sammen mot barne- og ungdomskriminalitet (2005-2008))

Alle fagteamene har en vaktordning. Vaktordningen sikrer at kommunenes barneverntjenester, herunder barnevernvaktene, og påtalemyndigheten gis faglig bistand

utenfor fagteamenes ordinære kontortid, når dette er nødvendig i forbindelse med plassering av barn utenfor hjemmet. De fleste regionene har lagt denne akuttberedskapen til en eller flere institusjoner i regionen.

Utvikle en veileder som har som mål å styrke samarbeidet mellom kommunalt og statlig nivå
Omtalt i del 1.

Strukturert samarbeid på regionalt og lokalt nivå mellom barnevernet, psykisk helsevern for barn og unge og tverrfaglig spesialisert rusbehandling

Omtalt i del 1.

3.2.1.2 Et likeverdig, differensiert og tilstrekkelig tilbud

Omtalt i del 1.

Orienterer om oppfølging av helhetlig plan for det totale tjenestetilbudet basert på analyser av behov

Se omtale av Bufdirs helhetlige kompetansestrategi.

Omtale tiltak rettet mot rusmiddelmissbruk i barneverninstitusjoner

Omtalt i del 1.

Orienterer om oppfølging av direktoratets rutiner om håndtering av vold/overgrep mot barn i barneverninstitusjoner

Omtalt i del 1.

Gjøre rede for hvordan etatens ulike regioner har sikret at ansatte får opplæring i forskrift om rettigheter og bruk av tvang

Omtalt i del 1.

Angi omfang av og omtale arbeidet med å hindre utilsiktede flyttinger

Det var til sammen registrert 412 utilsiktede flyttinger i 2010 fra fosterhjem og institusjon.

Tiltak for å hindre utilsiktede flyttinger er omtalt i del 1.

3.2.1.3 Fosterhjem som plasseringstiltak etter barnevernloven

Oppfølging av direktoratets rutiner fra 2009 for håndtering av mistanker om fysiske eller seksuelle overgrep mot fosterbarn

Vi viser til del 1.

3.2.1.4 Tiltak etter barnevernloven for ungdom over 18 år

Omtalt i avsnitt om ettervern i del 2.

3.2.1.5 God oppfølging av skoletilbud for barn i barneverninstitusjoner, fosterhjem og omsorgssentre

Regionene rapporterer om et stort fokus på å sikre skolegang og oppfølging av skole og opplæring for barn og unge i barneverntiltak. De opplever at det er utfordringer knyttet til at det tar for lang tid før sakkyndig rapport fra PP-tjenesten foreligger og tidvis mangelfull oppfølging fra skolens side. Videre melder de om utfordringer med hensyn til elever med rett til videregående opplæring og ved akutt plasseringer og at skole- og opplæringstilbudene ikke er tilpasset ungdommens behov, samt at skolene er for lite fleksible, f.eks. ved behov for tilrettelagt undervisning på institusjonen. Oppfølging av barn i kommunale fosterhjem

avhenger av kommunal praksis, noe som kan variere. Informasjonsflyt fra skole til barneverntjeneste er ikke alltid god nok og ny skole vet for lite om barnet ved plassering. Det er iverksatt en rekke tiltak i hver region for å imøtekomme disse utfordringene.

3.2.1.6 Lokale løsninger og tilbud som alternativ til plassering utenfor hjemmet

PMTO i familievernet er omtalt i del 1.

3.2.1.7 Implementering av Program for foreldreveiledning over hele landet

Bufdir har hovedansvaret for implementering av Program for foreldreveiledning, i samarbeid med Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet.

Det ble i 2010 sertifisert 12 trenere, av disse ni fra Bufetat, to fra kommuner og en fra Kriminalomsorgens utdanningscenter. Tabell 3-2 viser antall enheter i Bufetat og kommuner som har trenerkompetanse pr. 31. desember 2010 og hvor mange kommuner som fikk opplæring i programmet i 2010.

Tabell 3-2 Antall kommuner som har fått opplæring etter region 2010

Region	Antall enheter med trenerkompetanse i Bufetat	Antall kommuner med trenerkompetanse	Kommuner som har fått opplæring i basisprogrammet	Kommuner som har fått opplæring i minoritetsprogrammet
Region øst	2	3	12 (tre kommuner og ni bydeler i Oslo)	5
Region sør	2	2	11	1
Region vest	4	3	14 (åtte kommuner og seks bydeler i Bergen)	2
Region Midt-Norge	5	2	14	
Region nord	4	1	15	1
Totalt	17	11	66	8

Det varierer fra kommune til kommune hvem og hvor mange som får veilederkompetanse. Tilbudet gis i hovedsak til ansatte i helsestasjon, barneverntjeneste, barnehage, forebyggende enheter og pedagogisk psykologisk tjeneste. Når det gjelder minoritetsprogrammet, gis det også opplæring til ansatte i flyktnings-tjenesten, introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger og i noen grad skoler.

Ved utgangen av året er det gitt tilbud om to dagers tilleggsopplæring for alle sertifiserte veiledere i minoritetsprogrammet for å integrere temaene kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og vold i barneoppdragelsen i foreldreveiledningen. Temaene er nå integrert i den ordinære opplæringen i minoritetsprogrammet.

Bufdir har bidratt i arbeidet med å evaluere implementeringsprosessen og effekten av programmet, som ble avsluttet i 2010. Rapport forventes å foreligge våren 2011.

Bufdir har i samarbeid med Helsedirektoratet utviklet permen *Sammen foreldre og barn* til bruk i det daglige arbeidet på helsestasjonen. Permen benyttes til å veilede foreldre om samspill med barnet for å forebygge psykososiale vansker. Bufdir distribuerte ca. 45 000 eksemplarer av permen til helsestasjoner over hele landet i 2010 og gjennomførte opplæring av ca. 300 helsesøstre i fem fylker i bruken av materialet.

Det er stor interesse for foreldreveiledningsprogrammet fra foreldre som har deltatt i grupper. Også trenere og veiledere gir tilbakemelding på at de har nytte av programmet i sitt daglige arbeid.

3.2.1.8 Sentre for foreldre og barn

Vi viser til Vedlegg 3 for antall barn i sentre for foreldre og barn. Se også del 1.

Måloppnåelse knyttet til ODA og Birk

Oda har hatt oppdateringer knyttet til nødvendig vedlikehold og drift. Ingen store endringer knyttet til funksjonalitet. Det har vært jobbet med feillister for bedring av datakvalitet i Oda. BIRK var nesten klar med konkurransegrunnlaget før sommeren 2010. Prosjektet ble utsatt i 6-8 måneder.

3.3 Enslige mindreårige asylsøkere og deres omsorgstilbud

Hovedmål: Gode omsorgstilbud til enslige mindreårige asylsøkere

Tilbudet til enslige mindreårige asylsøkere under 15 år i fasen fra ankomst til landet og fram til bosetting eller retur til hjemlandet

Omtalt i del 1.

Framdrift av etablering av planlagte sentre

Omtalt i del 1.

Vi viser til Vedlegg 4 for rapportering på de øvrige rapporteringskravene knyttet til enslige mindreårige asylsøkere.

3.4 Familievern

Hovedmål: En velfungerende og tilgjengelig familieverntjeneste

Omtalt i del 1.

Et nyttig, variert og tilpasset tilbud til brukerne

Omtalt i del 1.

Angi antall saker, meklinger i familievernet og gjennomsnittlig ventetid, herunder for Svalbard

Vi viser til Vedlegg 3.

Omtale hvilke tiltak som er iverksatt for å følge opp kommunikasjonsstrategien for familievernet og Kompetanseplanen for familievernet, herunder hvordan midlene på kap. 842 post 21 er benyttet

Familievernets kommunikasjonsstrategi (2010-2012) har prioritert fem aktuelle mål:

1. Lett tilgang for befolkningen til kvalitetssikret kunnskap om familie og samliv
2. God kjennskap i befolkningen til familievernets tilbud
3. Særlig tilrettelegging av informasjon for unge voksne, menn og personer med minoritetsbakgrunn
4. Gode kunnskaper i det øvrige hjelpeapparat om familievernet
5. Aktiv deltaking i samfunnsdebatten

For å følge opp disse målene har Bufdir i 2010:

- Gjennomført en fagdag med regionene (avdelingsdirektører for familievern pluss regionale inforådgivere) hvor kommunikasjonsstrategien ble gjennomgått, og det ble utviklet ideer og forslag til tiltak til hvordan strategien kan følges opp regionalt
- Fra januar 2010 hatt ansvar for familienettet.no med målgruppe familier med barn med nedsatt funksjonsevne

- Jobbet prosjektorganisert med utviklingen av en offentlig familieportal, familie.no, som skal sørge for bred, kvalitetssikret kunnskap til publikum generelt om samliv og foreldreveiledning, samt inkludere det nåværende familienettet.no
- Arrangert kronikkseminar for ansatte i familievernnet
- Utgitt to nummer i familievernets skriftserie som er distribuert internt og til eksterne samarbeidspartnere

Kompetanseplanen og kapittel 842 post 21

Av den samlede tildelingen på fem mill. kroner ble 2,2 mill. kroner fordelt ut til de fem regionene ved starten av året til ulike regionale kompetansetiltak. Det ble avsatt kr 100 000 til Familievernkontoret i Ålesund for utgifter ved deres deltaking i STIC-prosjektet, et multisenterprosjekt om effekt av familierapi. Det meste av de øvrige kompetansemidlene har gått til innføring av KOR (1,74 mill. kroner), til utgifter til lokale koordinatorene, veiledere, opplæringssamlinger etc. I tillegg ble kr 500 000 avsatt til den årlige nasjonale fagkonferansen hvor temaet var brukermedvirkning. Ellers har det vært avsatt midler til kommunikasjonsstrategien (kr 320 000), til utgifter tilknyttet faglig utvikling av Fado (kr 100 000), og til mindre utgifter til arbeidsgrupper og liknende (kr 40 000). Mindreforbruk er omtalt i del 1.

Det aller meste av budsjettet på kapittel 842 post 21 som ble beholdt i Bufdir har gått til innføringen av KOR, både det direkte implementeringsarbeidet, fagkonferansen og det ene nummeret av skriftserien.

Omtale utviklingen og implementeringen av rutine for Klient- og resultatstyrt praksis (KOR)
Vi viser til del 1.

Redegjøre for tilbudet til voldsutøvere i Finnmark - kapittel 842 post 21

Det er igangsatt et prosjekt ”Kunnskap om vold – familievernets arbeid med vold i nære relasjoner i Finnmark”. Alle familievernkontorene har gjennomført kompetansehevede tiltak. Alle terapeutene har fått opplæring i terapeutisk arbeid med par der den ene er voldsutøver.

Det er gjennomført sinnemestringsgrupper for både menn og kvinner etter ”Brøseth”-modellen ved et familievernkontor. Det er avholdt fire nettverkskonferanser (Alta, Indre Finnmark, Sør Varanger, Hammerfest) med deltakelse fra familievernnet. Alternativ Til Vold (ATV) var ansvarlig for det faglige innholdet på disse nettverkskonferansene. ATV har gitt veiledning og holdt kurs for familievernkontorene i Finnmark.

Redegjøre for oppfølging av tiltak 44 i ”Vendepunkt”

Etter forarbeid og avklaringer i første halvår ble det før sommeren etablert arbeidsgrupper rundt tre videregående skoler for å utvikle dette tiltaket. Gruppene har bestått av representanter fra faglærere, skolehelsetjeneste og familievernnet, og har utarbeidet og prøvd ut undervisningsopplegg i kommunikasjon og konflikthåndtering med særlig vekt på parforhold og familierelasjoner. I alt fem skoleklasser har høsten 2010 deltatt i utprøvingen av undervisningsoppleggene.

BLD har blitt informert om prosjektets framdrift underveis og det er blitt gjennomført ett møte i referansegruppen, som består av representanter fra Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Bufdir.

Erfaringene fra de tre skolene skal i 2011 bli til et enhetlig undervisningsopplegg som skal presenteres på et nettsted. Det er lagt planer for to korte animasjonsfilmer. Det ferdige opplegget skal prøves ut videre på 10 nye videregående skoler i 2011.

3.5 Mekling

Hovedmål: Likeverdig foreldreskap og godt samarbeid til beste for barna i delte familier

Omtalt i del 1.

En god meklingsordning for foreldre ved samlivsbrudd

Omtalt i del 1.

Andel tid brukt til mekling ved familievernkontorene totalt og regionvis

Omtalt i del 1.

Omtale av opplæring av meklere

Omtalt i del 1.

3.5.1.1 Flere avtaleløsninger mellom foreldre uten bruk av domstolene

Omtale av tiltak som skal bidra til flere avtaleløsninger mellom foreldre uten bruk av domstolene

Omtalt i del 1.

3.5.1.2 Tilbud om samlivskurs / "Hva med oss?"

Orienterer om hvilke stimulerings tiltak som er iverksatt for å gjøre "Godt samliv" til et landsdekkende tilbud

"Godt samliv" har vært organisert med fem regionale koordinatorene.

Koordinatorernes arbeidsoppgaver har vært å "selge" inn Godt samliv til kommuner og helsestasjoner i regionene, ha direkte kontakt med kursarrangører med hensyn til planlegging og gjennomføring av kurs, bestilling av materiell og evaluering av kursene, sørge for opplæring av nye kursledere og å gi råd og veiledning til godkjente kursledere. I noen regioner har dette vært ivarettatt ved lokale nettverkssamlinger ledet av koordinatorene.

I 2010 har det spesielt vært arbeidet med å få arrangert kurs for etniske minoriteter, og for homofile og lesbiske. Det har vært et særlig fokus på å rekruttere menn. Koordinatorene har bidratt til å få kurslederopplæring om Godt samliv inn på flere høyskoler som utdanner helsesøstre.

Nasjonalt ble det gjennomført en faglig konferanse for 130 kursledere og arrangører fra hele landet for å inspirere til økt aktivitet. "Godt samliv" var også i fokus på Helsesøsterkongressen i Svolvær i september, ved stand, gjennom hovedinnledninger og parallellsesjon.

Opgi antall avholdte "Hva med oss?" –kurs og antall deltakere

Vi viser til Vedlegg 3.

3.6 Adopsjon

Barnas interesser ved innenlands- og utenlandsadopsjon er ivaretatt

Etaten har gjennom hele 2010 hatt fokus på å sikre rettsikkerhet og høy kvalitet på saksbehandling og tjenester.

3.6.1.1 Saksbehandlingen skal være effektiv, ha høy kvalitet og sikre likebehandling

God og forsvarlig saksbehandling og enhetlig praksis

Bufdir har avholdt regelmessige møter med regionene, der adopsjonsfaglige problemstillinger, avgjørelser i klagesaker og generell adopsjonspraksis blir tatt opp. Regionene blir orientert om Bufdirs avgjørelser i klagesaker og har kontakt seg imellom for å sikre likebehandling.

Opplæringstiltak for ansatte i etaten og ansatte i kommunene

Regionene gir kommunene råd og veiledning ved behov. Regionene Midt-Norge, sør og vest gjennomførte kurs i utredning av adoptivsøkere for ansatte i kommunene. Region øst vil gjenoppta kursene i 2011. Region nord har grunnet vakant stilling ikke gjennomført kurs for kommunene.

Talloversikter over alle sakstyper som regionene og Bufdir behandler etter adopsjonsloven

Vi viser til Vedlegg 11.

Talloversikter fra Faglig utvalg for adopsjonssaker

Faglig utvalg for adopsjonssaker avholdt 14 møter i 2010. Utvalget behandlet 70 saker som gjaldt totalt 90 utenlandske barn, og besluttet at adopsjonsprosessen kunne fortsette i 66 saker.

Det kom inn 26 nye søknader til registeret over adoptivsøkere til norske barn. Faglig utvalg valgte familie til tre barn.

Oversikt over saksbehandlingstidene i regionene og i Bufdir

Vi viser til Vedlegg 11. Lav måloppnåelse i forhåndssamtykkesaker med krav om én måneds saksbehandlingstid, skyldes i det vesentlige økt saksmengde og tidsbruk som følge av at søkerne ber om møte før avgjørelse treffes. Avslagsprosenten ved søknad om forhåndssamtykke til utenlandsadopsjon var i Region øst 16 prosent, Region sør 21 prosent, Region vest ti prosent, Region Midt-Norge 11 prosent og Region nord fem prosent.

Adopsjonsforberedende kurs

Det ble avholdt til sammen 25 kurs i 2010 med totalt 462 deltakere, hvorav seks enslige søkere. Kurset vurderes positivt av deltakerne.

3.6.1.2 Effektivt tilsyn og oppfølging av adopsjonsformidlerne skal sikre at norsk og internasjonalt regelverk blir fulgt

Oppfølging av arbeidet med utenlandsadopsjonene - Haag-konvensjonen av 1993

Bufdir deltok på europeisk møte for sentralmyndighetene for adopsjon i Amsterdam og møte for de nordiske sentralmyndighetene i Helsinki. Bufdir var deltaker på *Special Commission on the practical operation of the Hague Convention of 29 May 1993 on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption*, som ble avholdt i juni 2010.

Bufdir gjennomførte en informasjons- og tilsynsreise til Thailand og Filippinene.

Formidlingstillatelser gitt til adopsjonsorganisasjonene

De norske adopsjonsorganisasjonene er godkjent for samarbeid med 16 land. Det ble adoptert 343 barn til Norge gjennom de norske organisasjonene, mot 347 barn i 2009.

Adopsjonssituasjonen er preget av en stadig økende ventetid for tildeling av barn.

Adopsjonsorganisasjonenes rapportering av de økonomiske sidene ved utenlandsadopsjon

Bufdir har avholdt møter med Adopsjonsforum, InorAdopt og Verdens Barn om regnskap for 2009 og økonomiske prognoser og framtidsutsikter. Organisasjonene rapporterer i det vesentlige i henhold til fastsatte krav.

Engangsstøtte til adoptivforeldre som har adoptert barn fra utlandet

Bufdir mottok søknader om støtte for 344 barn i 2010. Alle søknadene ble innvilget og det ble utbetalt 15,1 mill. kroner.

3.7 Ungdomsarbeid

Hovedmål: Ungdom er bevisste samfunnsdeltakere som viser toleranse og respekt for andre

Rapportering fra Fordelingsutvalgets sekretariat

Bufdir har i 2010 hatt ansvaret for sekretariatet til Fordelingsutvalget som er et eget forvaltningsorgan underlagt BLD. I 2010 har det vært sterkt fokus på en enkeltsak som har krevd store ressurser i sekretariatet, spesielt med hensyn til kontroll og klagebehandling. Fordelingsutvalget fordelte 85,2 mill. kroner til nasjonal grunnstøtte og 3,5 mill. kroner til internasjonal grunnstøtte. 82 organisasjoner mottok nasjonal støtte og 33 internasjonal støtte. Fordelingsutvalget avgir for øvrig egen årsrapport.

3.7.1.1 EU-programmet Aktiv Ungdom

Aktiv Ungdom har jobbet svært utadrettet i 2010, med utallige informasjons- og opplæringstiltak. Antall rene informasjonsmøter steg til 74 (opp fra ca. 50 i 2009). Veiledningen har også blitt styrket. Som en følge av dette har antallet søknader økt fra 153 i 2009 til 168 i 2010, noe som tilsvarer en økning på ti prosent.

Tabell 3-3 viser antall søknader og prosjekter fordelt etter år.

Tabell 3-3 Antall søknader og prosjekter 2007-2010

År	Antall søknader*	Antall prosjekter*
2007	156	85
2008	140	83
2009	153	98
2010	168**	102**

*TCP-prosjekter er ikke inkludert i tabellen (TCP = nasjonalt kontors egeninitierte opplæringsaktiviteter)

**Grunnet nye programregler i 2010 for gruppeutvekslinger, med kun én søknad pr. prosjekt, er økningen i antall søknader og prosjekter relativt høyere enn hva tallene indikerer

Desentraliserte midler

Tabell 3-4 viser hvor mye av de desentraliserte midlene som er benyttet på de ulike delprosjektene.

Tabell 3-4 Oversikt over desentraliserte midler pr. 31. desember 2010. Tall i Euro

Prosjekttype***	Tildelt budsjett	Regnskap pr. 31.12.2010	Avvik
Gruppeutveksling	510 000	491 000	19 000
Ungdomsinitiativ	184 000	166 000	18 000
Demokratiprojekter	108 000	50 000	58 000
Europeisk Volontørtjeneste	668 000	950 000	-282 000
Samarbeid med EUs naboregioner	114 000	150 000	-36 000
Opplæring av ungdomsarbeidere	93 000	120 000	-27 000
Ungdomspolitiske møter	64 000	144 000	-80 000
Sum	1 741 000	2 071 000	-330 000

***Egeninitierte opplæringstiltak er ikke medregnet, da disse kan brukes t.o.m. 30. juni 2011.

Totalt er det et merforbruk på €330 000, noe som tilsvarer et merforbruk på ca. 20 prosent. Dette er mye, men erfaringstallene våre fra tidligere år viser at ca. 20 prosent av de tilkjente støttemidlene ikke blir brukt. Bufdir har skrevet til BLD om situasjonen.

Merforbruket er særlig knyttet til Europeisk Volontørtjeneste. Erfaringsmessig er dette en prosjekttype hvor tildelte prosjektmidler ikke blir benyttet fullt ut, da enkelte volontørprosjekter blir avlyst eller forkortet. Merforbruket på kontraherte prosjekter vil derfor antagelig reduseres til et nivå som kan oppveies ved overføring av ubrukte midler fra andre prosjekttyper (som også erfaringsmessig vil ligge noe under kontraherte beløp).

Demokratiprojekter er lite brukt i Norge, til tross for intensiv markedsføring av denne prosjekttypen. Denne prosjekttypen kan imidlertid sees i sammenheng med Ungdomspolitiske møter. Disse to har et tilnærmet likt formål, og mindreforbruket på Demokratiprojekter oppveies av et merforbruk på Ungdomspolitiske møter. Gruppeutveksling har en positiv utvikling i 2010 med kun et lite mindreforbruk.

Oversikt over hvilke prosjekter som har mottatt tilskudd

Vi viser til Vedlegg 5.

3.7.1.2 Barn og ungdom deltar og engasjerer seg aktivt i frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner

For å oppnå målet om at barn og unge skal engasjere seg aktivt i frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner har Bufdir fordelt nasjonalt og internasjonalt driftstilskudd til organisasjonene Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), Landsforeningen Ungdom og Fritid og Unge Funksjonshemmede. Tilskuddet ble fordelt på grunnlag av budsjett, arbeidsplan og at midlene i størst mulig grad skulle bidra til å opprettholde eksisterende aktivitetsnivå. Kontroll ble gjort ut i fra årsmeldinger og reviderte regnskaper. Bufdir fordelte 9,6 mill. kroner til nasjonalt driftstilskudd og 3,1 mill. kroner til internasjonalt driftstilskudd. 2010 var første året hvor Ungdom og Fritid og Unge Funksjonshemmede fikk tildelt internasjonalt tilskudd. LNU, Unge Funksjonshemmede og Ungdom og Fritid har i stor grad videreført tidligere års drift og aktiviteter.

For mer informasjon, se nettsiden til Fordelingsutvalget (www.fordelingsutvalget.no).

3.7.1.3 Bidra til å ivareta barn og ungdoms rettigheter og interesser på informasjons- og medieområdet

Nettstedet ung.no har som mål å bidra til å ivareta barn og ungdoms rettigheter og interesser på informasjons- og medieområdet. Informasjon er tilgjengelig for barn og unge 24 timer i døgnet, året rundt. På ung.no har barn og ungdom mulighet til aktivt å si sin mening i de aktuelle vote (www.ung.no/vote) og i kommentarer på artiklene (www.ung.no/diskuter). Svartjenesten bistår ungdom i søken etter svar på aktuelle spørsmål som hører ungdomstiden til (les alle temaene på ung.no). I 2010 var 2,8 mill. brukere på ung.no, og gjennomsnitt var brukerne innom 3,2 artikler eller spørsmål.

Støtte til tiltak som fremmer internasjonalt ungdomssamarbeid

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet ved Eurodesk lyser ut midler til tiltak som bidrar til å styrke internasjonal informasjon overfor ungdom i Norge. Dette gjøres over kapittel 857 post 79 Tilskudd til internasjonalt ungdomsarbeid mv. De siste årene er det satt av kr 200 000 til medlemskontingent og tilskudd til deltagelse på statuttfestede møter i European Youth Information and Counselling Agency (ERYICA), hvor restmidlene utlyses til "andre informasjonstiltak på det internasjonale barne- og ungdomsområdet". I 2010 ble kr 33 609 brukt på medlemskontingent og kr 12 556 på deltagelse på statuttfestede møter. Det kom inn ti søknader på restmidlene, hvorav tre ble innstilt positivt. Det ble totalt utbetalt kr 84 000 til søkere. Dette var støttemottagerne: Ål folkehøyskole og kurscenter for døve, UngInfo Oslo og Ole Vig videregående skole. De resterende sju søknadene ble avslått da de ikke oppfylte kriteriene. Bufdir vil neste år informere bredere om muligheten for å søke på disse midlene. Ett avslag ble påklaget.

Kort omtale av arbeidet med de regionale konferansene

På oppdrag fra BLD ble det gjennomført regionale ungdomsinformasjonskonferanser i tre regioner i 2009 (Region øst, Region vest og Region nord) og to i 2010 (Region sør og Region Midt-Norge), således har vi dekket inn hele Norge.

Konferansene ble gjennomført etter planen i de to siste regionene. De som deltok på konferansene rapporterte at de var positive til fokus på temaene som ble tatt opp og at de ser at det kan være mulig å koble nettinformasjon med lokale fysiske informasjonsknutepunkter. Deltakerne ga tilbakemelding på at de trenger bistand for videre arbeid. De forventer tiltak og bistand til informasjonsvirksomhet lokalt og regionalt fra sentralt hold, bl.a. med en koordinerende instans.

3.8 Vold og overgrep

Hovedmål: Tilgjengelig tilbud til personer utsatt for vold

Bufdir har bidratt til at personer utsatt for vold i nære relasjoner har fått et godt og tilgjengelig tilbud i 2010 gjennom forvaltningen av statstilskudd til krisesentertilbud. Det ble gitt tilskudd til drift av eksisterende krisesentre, men i 2010 ble det også gitt særlig tilskudd til kommunene for nødvendige endringer for å tilpasse krisesentertilbudet til kravene i krisesenterloven. Det ble også gitt tilskudd til ekstra kostnader knyttet til utredning og planlegging av det fremtidige krisesentertilbudet.

Rapportere om status for Bufdirs tiltak i "Vendepunkt"

Omtalt tidligere. Se også Vedlegg 6.

Rapportere om tilskuddsmidler til og oppfølging av incesttelefonen, FMSO og voldsförebyggende tiltak

Landsdekkende telefon for incest- og seksuelt misbrukte

Landsdekkende telefon for ofre for incest- og seksuelt misbrukte er en døgnåpen telefonsjenereste som drives av Incestsenteret i Vestfold. Bufdir gir årlig direkte tilskudd til telefonsjeneresten og setter vilkår for driften. Telefonen fikk tildelt ca. tre mill. kroner i 2010. Dette året har det vært fokus på å etablere felles møtepunkt mellom Landsdekkende telefon og øvrige incestsentre for å fremme kontakt og samarbeid for å gi brukerne et best mulig tilbud.

Landsdekkende telefon utgir egen årsrapport innen 1. mai. Årsrapporten for 2009 viser at telefonen mottok 16 550 fra utsatte og pårørende, hvorav 8 450 henvendelser fra kvinner, 1 700 fra menn, og om lag 700 henvendelser fra barn. Det kommer flest henvendelser fra fylkene Vestfold (23 prosent) og Oslo (22 prosent). Landsdekkende telefon har egen hjemmeside: www.incest80057000.no/.

Stiftelsen Fellesskap mot seksuelle overgrep FMSO

FMSO er en paraply- og interesseorganisasjon for sentre mot incest og seksuelle overgrep. I 2010 er 14 av 20 incestsentre medlemmer i organisasjonen, ned fra 18 medlemsentre i 2008. Stiftelsen får utbetalt årlig driftstilskudd fra Bufdir som i 2010 var på 0,6 mill. kroner. Bufdir har satt som krav til tildelingen at FMSO setter i verk tiltak for å snu den negative medlemsutviklingen, og at organisasjonen må ha en større synlighet i det offentlige rom. FMSO utgir nyhetsbrev, arrangerer ledersamlinger for incestsentrene og arrangerer årlige kurs og konferanser i samarbeid med sentrene (www.FMSO.no).

Voldsförebyggende tiltak

Bufdir mottok elleve søknader om 4,4 mill. kroner til tiltak mot vold i nære relasjoner fra frivillige organisasjoner og andre. Fem organisasjoner fikk tilskudd på 0,5 mill. kroner. Tilskuddsordningens ramme består av restmidler etter at driftstilskudd til incesttelefonen og FMSO er fordelt. Lav og uforutsigelig ramme kombinert med sent fordelingstidspunkt er trolig årsak til at antall søknader har gått ned fra 92 til elleve siden opprettelsen i 2005.

Redegjøre for tildeling av tilskudd til krisesentertilbudet, inkludert en spesifikk redegjørelse for tildelingen av tilleggsmidler

Det ble i 2010 bevilget i overkant av 250 mill. kroner i tilskudd til krisesentertilbud. Bufdir har forvaltet tilskuddet i henhold til rundskriv Q-1/2010, og det er totalt utbetalt 236,7 mill. kroner i statlig tilskudd.

Av det totale tilskuddsbeløpet på 236,7 mill. kroner ble i underkant av 179 mill. kroner utbetalt til drift av eksisterende krisesentre (rundskrivets punkt 2), mens i underkant av 58 mill. kroner ble utbetalt som tilleggsmidler i henhold til rundskrivets punkt 3 og 4 (tilleggsmidler og engangsbevilgning).

Kommunene som har fått innvilget tilskudd fra tilleggsmidlene, har i hovedsak benyttet tilskuddet til å dekke økte driftskostnader som en konsekvens av lovfesting. Videre har kommunene benyttet tilskuddet til bygningsmessige endringer som har vært nødvendige for å tilfredsstille kravene i krisesenterloven.

Omtale samarbeidet med bl.a. RVTSEne og NKVTS på området fysiske og seksuelle overgrep
Vi viser til RVTSE Sørs årsrapport, Vedlegg 9.

Handlingsplanen mot tvangsekteskap

Vi viser til Vedlegg 6.

Handlingsplanen mot kjønnslemlestelse

Vi viser til Vedlegg 7.

Innsats mot menneskehandel

Vi viser til Vedlegg 8.

3.9 Tilskudds- og erstatningsforvaltning

Hovedmål: Bufetats tilskudds-, erstatnings- og regelverksforvaltning er effektiv og av høy kvalitet

Bufdir har et kontinuerlig fokus på at tilskudds-, erstatnings- og regelverksforvaltningen skal være effektiv og av høy kvalitet. Direktoratet har gjennomført risikoanalyse av tilskuddsordningene til funksjonshemmedes organisasjoner. Bufdir har også iverksatt utredningsarbeid knyttet til innføring av elektroniske søknadsskjemaer for direktoratets erstatnings- og tilskuddsordninger.

Effektiv forvaltning av tilskuddsordningen til krisesentertilbudet, incestsentrene og voldtektssentrene i samsvar med økonomireglementets krav

Bufdir har forvaltet tilskuddsordningene til krisesentertilbudet, incestsentrene og voldtektssentrene i henhold til økonomireglementets krav, gjeldende retningslinjer og departementets føringer.

Omtale av måloppnåelse under tilskuddsordningene

Bufdir har gjennom forvaltningen av tilskuddsordningen til krisesentertilbudet sikret et godt og helhetlig hjelpetilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Videre har Bufdir gjennom forvaltningen av tilskuddsordningen lagt til rette for at kommunene og krisesentrene har kunnet tilpasse tilbudet til kravene i krisesenterloven.

Omtale og forklare utgiftsutviklingen

Overslagsbevilgningen på kapittel 840 post 61 var i 2010 på 61,8 mill. kroner, og utgiftsutviklingen er i samsvar med bevilgningen.

Mindreutgiften på kapittel 840 post 60 utgjør ca. 13,5 mill. kroner. Av dette beløpet er ca. 7,5 mill. kroner relatert til rundskrivets punkt 2 (drift av eksisterende krisesenter), mens ca. seksmill. kroner er relatert til rundskrivets punkt 3 og 4 (tilleggsbevilgning og engangsbevilgning).

Mindreutgiften knyttet til rundskrivets punkt 2 skyldes i stor grad at en del sentre hadde forholdsvis store overskudd i 2009. Senteroverskudd i 2009 kommer til fradrag ved utbetalingen av statstilskuddet for 2010.

Underforbruket knyttet til rundskrivets punkt 3 og 4 skyldes at kommunene ikke har søkt om midler til tilskuddsberettigede tiltak ut over opprinnelig tildeling.

På kapittel 857 post 71 var i 2010 avsatt én mill. kroner til arbeidet med å sikre velfungerende frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet. Bufdir fordelte nasjonalt driftstilskudd til organisasjonene Aleneforeldreforeningen (AFFO), Foreningen 2 foreldre (F2F) og Vi som har et barn for lite (VHBL). Tilskuddet ble fordelt på bakgrunn av medlemstall i organisasjonene.

Tilskuddsordningen til samlivstiltak

Tabell 3-6 viser hvordan midlene på kapittel 841 post 70 til lokale samlivskurs er fordelt i 2010.

Tabell 3-5 Søknader og tildelinger til lokale samlivskurs. 2010

Gruppe	Antall søkere	Antall søknader	Antall tildelinger	Andel tildeling i prosent
Bispedømmer	18	23	20	12,3
Organisasjoner innen Den Norske kirke	7	26	25	15,4
Andre kristne	38	52	40	24,7
Helserelaterte	6	17	17	10,5
Familievernkontorer	19	38	36	22,2
Kommuner, inkl. helsestasjoner	8	11	9	5,6
Fremmedkulturelle	1	1	0	0
Andre	7	16	15	9,3
Totalt	104	184	162	100

Oversikt over hvordan midlene er fordelt

Tabell 3-6 viser hvordan midlene på kapittel 841 post 70 til utviklingstiltak samliv er fordelt i 2010.

Tabell 3-6 -Søknader og tildelinger til utviklingstiltak samliv. 2010

Gruppe	Antall søkere	Antall søknader	Antall tildelinger	Andel tildeling i prosent
Bispedømmer	4	4	3	12,0
Organisasjoner innen Den Norske kirke	1	1	1	4,0
Andre kristne	6	6	5	20,0
Helserelaterte	3	9	7	28,0
Familievernkontorer	5	6	5	20,0
Kommuner, inkl. helsestasjoner	1	1	1	4,0
Fremmedkulturelle	0	0	0	0,0
Andre	3	3	3	12,0
Totalt	23	30	25	100

3.10 Oppgaver fra Helsedirektoratet

I 2009 ble det politisk besluttet at de oppgaver Helsedirektoratet forvaltet på vegne av BLD innen politikkområdet personer med nedsatt funksjonsevne skulle overføres til Bufdir. Oppgavene, med 22,3 årsverk fordelt på 24 personer (to midlertidige), ble overført 1. juni 2010 og omfattet: Tilskuddsforvaltning til funksjonshemmedes organisasjoner kapittel 847 post 70 (fem personer hvorav to midlertidige), antidiskriminerings- og levekårsarbeid herunder forvaltning av FoU-midlene på kapittel 847 post 21 (to personer), Deltasenteret (ti personer) og Statens råd for likestilling av funksjonshemmede (sju personer).

Forvaltningen av FOU-midlene - kapittel 847 post 21

FoU-midlene skal bidra til å sikre personer med nedsatt funksjonsevne like muligheter og deltakelse gjennom målrettede informasjons- og utviklingstiltak. Spesielle føringer for bruk av midlene i 2010 ble gitt i Tildelingsbrevet fra HOD til Helsedirektoratet 15. januar 2010.

Hovedinnsatsområdene siste halvår 2010 har vært utarbeidelse av ny kunnskapsstatus om barn og unge med nedsatt funksjonsevne og deres familier, samt et samarbeidsprosjekt med Likestillings- og diskrimineringsombudet om Mangfold på arbeidsplassen med fyrtårnsarbeid i Asker kommune.

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede (SRLF) skal på et selvstendig og uavhengig grunnlag bidra med innspill og rådgivning til offentlige instanser og institusjoner, da særlig departementene og den øvrige statsforvaltningen, for at kunnskap om og hensynet til funksjonshemmedes deltakelse og likestilling kan bli ivaretatt. Rådet hører administrativt inn under Barne- og likestillingsdepartementet og har eget sekretariat, som fra juni 2010 er plassert i Bufdir. Sekretariatet skal følge opp rådets plan gjennom å legge til rette for rådets drøftinger, legge til rette for og følge opp samhandling med departementene og andre aktører og følge opp rådets vedtak på en slik måte at rådets anbefalinger blir lyttet til og fulgt opp.

I 2010 hadde rådet fem møter i fullt råd. De største sakene i 2010 har vært knyttet til regjeringens sysselsettingsstrategi for funksjonshemmede, utredninger på oppvekstområdet og tilgjengelighet, særlig hjelpemiddelutvalgets utredning, IKT og transport. Rådet har egen nettside og utgir bladet Notabene. Notabene er finansiert over tilskuddsmidler på kapittel 847 post 21. Rådet leverer egen årsrapport til BLD.

Deltasenteret

Deltasenteret er statens kompetansesenter for deltagelse og tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Deltasenteret har i 2010 hatt sine hovedaktiviteter knyttet til Regjeringens handlingsplan for universell utforming og tilgjengelighet, Norge universelt utformet 2025. Deltasenterets faglige virksomhet styres av et styre oppnevnt av BLD. Styret har hatt fem møter i 2010.

Deltasenteret leverer egen årsrapport til BLD

3.11 Administrative forhold

Personalforvaltning og internkontroll

Vi har gjennomført kurs og opplæring i Arbeidsmiljøloven, Lov- og regelverk knyttet til hovedtariffavtalen og hovedavtalen i staten, sykefravær, lønn, turnus, arbeidstid, inkludert gjennomførte samlinger for fag- og superbrukere i SAP og turnussystemet TTA

Plikt til å fremme likestilling og hindre diskriminering

Likestillingsperspektivet i Bufetat er integrert som en viktig del i flere prosesser internt i virksomheten, bl.a. i rekrutteringsarbeidet. Når det gjelder kjønnsfordelingen blant ledere, er 66 prosent kvinner og 34 prosent menn. De sentrale føringene til utforming av stillingsannonser om å oppfordre alle uansett etnisk bakgrunn, kjønn og funksjonsevne til å søke ledige stillinger følges. I tillegg blir kvalifiserte søkere med ikke-vestlig bakgrunn invitert til intervju, og det benyttes moderat kvotering ved tilsetting.

Strategi for økt etnisk mangfold i Bufetat, 2009-2012 definerer ulike mål for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Hovedmålet er at Bufetat skal ha minst fem prosent ansatte med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn innen 1. januar 2012.

Den treårige strategien angir flere tiltak, bl.a. en trainee-ordning for ikke-vestlige innvandrere med sosialfaglig bakgrunn hvor åttetraineer deltar, og en støtteordning for utdanning for ansatte med ikke-vestlig bakgrunn som gir mulighet for å ta f.eks. tre-årig høyskoleutdanning som kvalifiserer for fagstillinger i barnevernet. Dette arbeidet fortsetter i 2011.

Samfunnssikkerhet og beredskap

De fleste regioner har beredskapsplaner, og én region har gjennomført beredskapsøvelse i 2010. Ingen regioner rapporterer om hendelser hvor kriseberedskapsinnsats har vært nødvendig.

Handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser - hvordan handlingsplanen er fulgt opp i virksomheten

Direktoratet er kontrollmedlem i Grønt Punkt Norge AS. Et slikt medlemskap forplikter direktoratet til å stille krav til vareleverandørene om en forpliktende returordning av emballasje. I forbindelse med kjøp av varer og tjenester stilles det krav til miljø- og samfunnsansvar i konkurranse- og avtaledokumentene.

En kort rapport om arbeidet med miljøledelse i virksomheten

Bufetat har etablert et miljøledelsessystem som skal bidra til at hensynet til miljø vektlegges i alle relevante beslutningsprosesser og i organisasjonen generelt. Bufetat har hovedmål for avfallshåndtering, energibruk, transport og innkjøp.

Brukerundersøkelser

Resultatrapporten vil være offentlig i begynnelsen av mars 2011 og er omtalt i del 1.

IKT- arkitektur

Bufetat har startet arbeidet med utvikling av et logistikkssystem for håndtering av statlige og private barnevernsplasser. Bufetat følger Difis arkitekturprinsipper som grunnlag for nyutvikling og er spesielt fokusert på tjenesteorientering, gjenbruk og interoperabilitet. Dette reflekteres i utviklingsmetodikk og rammeverk, som er valgt.

Bufetat har ikke implementert ny programvare eller nye dataløsninger i 2010.

Bufetat har i dag ikke etablert eID løsninger. Alle skjematjenestene er manuelle, enten ved bruk av utskrift av skjemaer på papir eller elektronisk nedlasting fra Bufetats internett portal. Årsaken til at Bufetat ikke har etablert eID-løsninger for eksisterende fagsystemer skyldes i all hovedsak manglende behov. Bufetat har få tjenester rettet mot brukere utenfor etaten og implementering av eID-løsninger vil kreve store endringer i fagsystemene, som vil påføre Bufetat store omkostninger.

Bufdir har anbefalt å benytte Altinn i to utviklingsprosjekter for 2011. Det gjelder ny tilskuddsløsning og nytt fagsystem for barnevernet (BiRK).
øsning og nytt fagsystem for barnevernet (BiRK).